

h. 21.668

AZ ALSÓBORSODI REFORMÁTUS EGYHÁZMEGYE

1932. ÉVI MÁRCIUS HÓ 31-ÉN MISKOLCON TARTOTT
TAVASZI RENDES KÖZGYŰLÉSÉNEK ÉS 1932. ÉVI
MÁJUS HÓ 25-ÉN CSERÉPFALUN TARTOTT REND-
KIVÜLI ESPERES-BEIKTATÓ KÖZGYŰLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE

SZERKESZTETTE :
NÁDHÁZY BERTALAN
EGYHÁZMEGYEI LELKÉSZI FŐJEGYZŐ

1932.

IFJ. LUDVIG ÉS JANOVITS KÖNYVNYOMDÁJA MISKOLCON

b-21.668

AZ ALSÓBORSODI REFORMÁTUS EGYHÁZMEGYE

1932. ÉVI MÁRCIUS HÓ 31-ÉN MISKOLCON TARTOTT
TAVASZI RENDES KOZGYŰLÉSÉNEK ÉS 1932. ÉVI
MÁJUS HÓ 25-ÉN CSERÉPFALUN TARTOTT REND-
KIVÜLI ESPERES-BEIKTATÓ KOZGYŰLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE

SZERKESZTETTE:
NÁDHÁZY BERTALAN
EGYHÁZMEGYEI LELKÉSZI FŐJEGYZŐ

1932.

IFJ. LUDVIG ÉS JANOVITS KÖNYVNYOMDÁJA MISKOLCON

1307/1971

b 21.668

AZ ALSÓBORSODI REFORMÁTUS EGYHÁZMEGYE 1932. ÉVI
MÁRCIUS HÓ 31-ÉN MISKOLCON TARTOTT TAVASZI
RENDES KÖZGYŰLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE

Jelen vannak: Farkas István esperes és báró Bottlik István egyházmegyei gondnok elnöklete alatt: Szalóczy Pál, Gaál Ferenc, Pósa Péter, Román Ernő, dr. Enyedy Andor, Kiss Albert, Takács Mihály lelkészi; dr. Kérészy Barna, gr. Haller József, Bay Bertalan, dr. Molnár Gyula, Lukács Béla világi tanácsbírák; Nádházy Bertalan, Kun András fő-, Várady Pál, Tóth Sándor, dr. gróf Haller István aljegyzők, dr. Kovács Kálmán ügyész.

Az egyházak képviselőiben a fentiekén kívül: Mészáros Lajos, Molnár Gyula, dr. Filep Gusztáv, Kocsis Jenő, Kenyeressy Károly, Sólyom Gyula, Szabó Dániel, Benke József, Nagy Elek, Geese Albert, Kiss Elek, Keresztury József, Bodolay István, Ilosvay Ferenc, Vajda Sándor, Szabó József, Bodnár Béla, dr. Pápay István, Berecz József, Szakács Pál, Derencsényi István, Szendrey László, Horváth József, Gyarmathy Béla, Horváth Bertalan, Ferenczy Dániel, Sebestyén Sándor, Molnár Béla, Falueskai Benjámin. h. lelkész-lelkipásztorok. Főgondnok, gondnok és presbiter képviselők az alábbi egyházakból: Átány, Borsodgeszt, Diósgyőr, Ábrány, Gelej, Hejőcsaba, Hejőpapi, Hejőszalonta, Heves, Mezőkeresztés, Mezőnagy Mihály, Miskolc, Sajókeresztúr, Sály, Tiszaoszlár, Tiszaszederkény Tiszavalk, Vatta. Középkiskolák részéről: Csorba György; tanítóképviselők: Péter József, vitéz Littkey György, Nagy János. Ezekben a hivatalosakon kívül szép számmal voltak vallástani és s. lelkészek, tanítók, presbiterek és sok érdeklődő.

Távolmaradásukat, a meg nem jelent alkotó tagok, mind igazolták.

1. A „Jövel Szentlélek Uristen“ elhangzása után esperesünk bibliát olvasott és igen buzgóságosan imádkozott. A megjelenteket számba vettük, az elmaradtak igazolását elfogadtuk s esperesünk megállapítván a határozatképességet, a közgyűlést megnyitotta. (N B.)

2. Esperesünk, napirend előtt a következő kegyeletes emlékezést mondja el, melyet közgyűlésünk felállva hallgat végig:

„Nagytiszteletű Egyházmegyei Közgyűlés!

Ugy gondolom, kötelességem szót kérni mai napirendünk tárgyalása előtt. A mindeneket bőlesen intéző Isten akarata szerint az egyházkerület s benne a mi alsóborsodi egyházmegyénk mindnyájunktól tisztelő szeretettel körülvett lelkipásztora, a tiszáninneri egyházkerület nagynevű püspöke, dr. Révész Kálmán miskolci lelkésztestvérünk a múlt év december 4-én, alázatos türelemmel viselt sok szenvedései után, visszaadta eszményekért élő, nemesen tiszta lelkét, Teremtő Istenének.

Az ő mindenkitől csak tisztelettel fogadott végső akarta szerint, nem volt alkalmunk búcsút venni sem attól a Testvérünktől, aki egyházmegyénk első lelkipásztorává való beállása óta, sőt azelőtt is, mindig a szívünkhöz nőtt, igaz szeretettel megbecsült Vezérünk-ké lett. Közöttünk mindenek csak tisztelettel emlegették nevét. Tudása mélységeért, bőlesessége magasságáért s hitünk, hazánk forró szerelméért, közöttünk való atyafiságos forgolódásaiért, a vele járó mindig derűs létszerelemért, tökéletességre vágyódó, Istennel, magával és az emberekkel mindig békében élő harmonikus szép életéért méltán rászolgált arra, hogy most az első találkozásunk alkalmával felemlegessük életének közöttünk örökre megmaradó emlékeit s hogy a sírja felett átsuhanó szellőre s Istenhez felküldött imádságunkra bízva üzenetünket áldást kívánjunk nyugvó poraira s hogy dicsőítsük mindnyájan Istent: a Vele, Benne és Általa e világnak adott sok-sok el nem pusztítható értéket jelentő munkás életéért!

Kegyeletes megemlékezésünkről kérem a gyászoló családot értesíteni s életének emlékeit jegyzőkönyvünk lapjain megörökíteni.“

Egyházmegyei közgyűlésünk esperesünknek, Révész Kálmán dr. püspök urunkról szóló kegyeletes és szívből táplálkozó napirendelőtti megemlékezését jegyzőkönyve lapjain megörökíti azzal, hogy a részletes megemlékezés lelkészegyesületi gyűlésünkön fog elhangzani.

Közgyűlésünk sírván siratja a megboldogultat nemesak mint püspököt, hanem mint egyházmegyénk első lelkipásztorát is, akit az Isten a legnehezebb magyar időkben rendelt a magas órálló helyre. Evangéliumi fegyverzete erős és törhetetlen volt. Szelleme világító és nagy térségeket átfogó. Hite, mindinkább az örökkévalóságra nézett, ahová Krisztus érdemből — hisszük — elválasztatott. Sírja felett jó emlékezésünk őrt áll...

Kedveseit tisztelő szeretettel zárjuk szívünkbe. Az Ur legyen az ő paizsuk, kősziklájuk, erős tornyuk; legyenek az Úrnak áldottai. (N. B.)

3. Egyházmegyei gondnokunk emelkedvén napirendelőtti szólásra, a következő szép beszéddel emelte a lelkeket:

„Amidőn utoljára elnöklök az én igen tisztelt barátommal, nem búcsúzni akarok a mi szeretett esperesüinktől.

Nem búcsúzom, mert hisz ő a mienk marad és mindent átfogó szeretetével, munkaerejével, nemes szívének minden érzésével, minden akarásával a vezéri poleon is bizonyára az marad, akinek mi őt hosszú éveken át megismertük.

Ő nem távolodott el tőlünk, amidőn egyházkerületünk püspökévé választott! Hanem ellenkezőleg, mi még közelebb jutottunk őhozá. Tehát mi nem búcsúzunk az esperesüinktől és nem ünnepeljük a püspököt, hanem hálákat adunk a Mindenhatónak, aki az ő szolgáját vezéri polera helyezte, aki megvilágosította mindazoknak a lelkét, akik egyházi alkotmányunk szerint a választási urna elé léptek, hogy átérezzék, hogy tudatára ébredjenek annak a valóságnak, hogy Farkas István nem jelölt a püspöki méltóságra, hanem elhivatott a vezérségre, elhivatott Isten akaratából, hogy magas méltóságában szolgája legyen Istennek, szolgája egyházunknak és mindazoknak, akiket Isten oltalma alá rendelt.

A mi püspökünk ennek a méltóságnak nem a fényét látja, hanem a kötelességeit. És ezek a kötelességek ma súlyosabbak, mint eddig bármikor, mert a megélhetés gondolai soha nem ismert mértékben fojtogatnak ma kicsinyt és nagyot. Mert egy példátlan világválság minden szenvedését megelsonkított hazánkban sokszorosán érezzük.

Ma az egyházi vezérnek Istentől nyert elhivatottsággal kell őrtállni hivei mellett, hogy a nélkülözések és megpróbáltatások közepette, amikor az emberi lélek reménységeivel együtt hitét is oly könnyen veszti el, vigasztaljon és lelkének Istentől nyert kincseit szórja szét azok között, akik meginogtak és ajándékozza meg vele azokat, akiket a megpróbáltatás még közelebb hozott Istenhez.

A mi püspökünk nemcsak a templomban pap, nemcsak hirdető, hanem eszelekszik is, mert hiszen az írás szerint: „a hit eszelekedetek nélkül megholt önmagában.“

Cselekedjél tehát igen tisztelt barátom és kövesd mindenkor a te nemes lelked sugallatát! Minél súlyosabb egy nemzet és vele együtt egyházaink sorsa, annál fokozottabb kötelességteljesítés vár fiaira. Te a kötelességteljesítés fanatikusa voltál mindenkor, talpig férfi, sziklája vagy a Krisztus evangéliumának, hittet, bátorsággal foglalod el azt a nagy méltóságot, melyet nem kerestél, de nem is térsz ki a kötelesség teljesítése elől, bár az út rögös és a jövőt sűrű köd borítja.

Oly időben vetted kezébe a vezéri hatalmat, amelyben egyedül a keresztényen valláserköles lehet megmentője nemcsak az egyháznak, de ennek a sokat szenvedett hazának is. A szeretet, a gyenge védelme az erőssel szemben, a krisztusi tanításból folyik. De ennek a krisztusi tanításnak nemcsak az egyház, hanem az állam életében is érvényesülni kell. A krisztusi eszméknek az állam életében való érvényesülése minden egyébnél erősebb fegyver a destrukcióval szemben is, amely szomorú gazdasági helyzetünk által okozott nyomort és szenvedést használja ki önző céljaira. Te szeretett püspökünk, vezér vagy ebben a hareban is, a te szavad harsona. A te életed és eszelekedeteid megannyi példaadás a lelkészkedő papságnak, bátorítás hived-

nek! A te vezérséged és az a kiváló lelkesí kar, melyben méltó munkatársakra találsz, bizonyossága annak, hogy a mi egyházkerületünk minden temploma erős vára lesz a hitnek, a krisztusi szeretetnek, de erős sziklavára a hazaszeretetnek is, amelyen megtörnek a destrukció hullámai.

A bibliai királyokat a csillag vezette el az Urnak bölcsőjéhez. A te vezéreszillagod az Ur Jézus Krisztus, aki tebenned vagyon, mert a te lelked fel tud emelkedni a magasságba az ő Istenéhez. És sokakat fogsz az igaz útra vezérelni és sokakat megtartani azok közül, akikben „a lélek ugyan kész, de a test erőtelen.“

A mi imádságunk kíséri elhivatásodat!“

Közgyűlésünk lelkesedéssel hallgatván az üdvözlő beszédet, arra a következőket határozza:

Az Úrnak ebben az esztendejében, az első hónapban, a hónapnak 21. napján lőn az Úrnak beszéde hozzánk mondván: Irjátok fel magatoknak e nap nevét, éppen ezen napét: Mert ezen a napon rendeltem, hogy a ti esperesetek, nehéz szolgálatra küldessék el az én anyaszentegyházamban... Püspökévé választotta Farkas István esperes urunkat, a mi hareok és szent tusakodások között fundált tiszáninneri református egyházkerületünk.

Örvendező sokaság zaja nem viharzott fel, de szívünk hangosabban dobogott, mint máskor; a Bükkötől a Tiszáig titkos öröm sugallatok szálltak és ölelkeztek, mert a mi vágyakozásunk fehér lapjára ráírta Isten akaratát és rálehelte rendelésének áldott peesétét. Örültünk, hogy megértettük az Úr akaratát...

A mi püspök urunkká elhivott esperes-testvérünk, tudjuk, hogy nem fog ülni pompás kereveten, terített asztalok se lesznek előtte, füstölő szerek se fogják elburkolni, olajos kenetektől se fog fényleni; de a szikla, amelyre az Úr helyezte, a tengerek királyának szívébe van építve: mozdíthatatlan. Egyszerű asztala mellett oltalmazó Kérub áll, az Atya kegyelméből. Körülveszi őt az imádság illatos felhője. Fényleni fog az oreája a Krisztus kereszttől és a szent vér lesz az olajkenete.

Mi úgy köszöntjük a mi püspökké elválasztott esperes urunkat, mint Istennek olyan szolgáját, akinek a maga örökségéből juttatott ajándékot, még több áldozatra, még több szolgálatra.

Nines nekünk a hízelkedésre csak egy szavunk se, mert tiszteljük és szeretjük az elhivatott és kiesoda akarná megbántani őt?

Jó földbe, sok víz mellé ültette az Isten. Ágai nőjjenek nagymesziire. Gyűrőlese legyen sokakat tápláló s lelkeket kövérítő. a Gazda kegyelméből. Most északi és napkeleti sze-

lek fújnak búsulásos zúgással... De parancsol a Krisztus a szeleknek és viharoknak is...

Mi imádkozunk érte és — ha elfogadja a szívünket — odaadjuk néki, hogy acélozva kapjuk vissza tőle.

A szájhoz emelt kürt hadd zendüljön. A bizonyos zengésre: indulunk vele, mellette, utána... Az Úr áldja meg őt! (N. B.)

4. Lukács Béla ónodi földbirtokos, országgyűlési képviselőt még őszi közgyűlésünk előtt nagytöbbséggel választotta el egyházmegyénk tanácsbírájává. Akkor nem tehetett esküt, most leteszi.

Gondnokunk szép beszéddel köszönti, melyre az esküt tett szívéből válaszolván, elkötelezi magát szent eklézsiánk szolgálatára. (N. B.)

5. Esperesünk következő jelentésének felolvasása következett:

„Nagytiszteletű Egyházmegyei Közgyűlés!

Talán sohasem várt a föld népe olyan Isten felé néző várással tavaszt, mint az ajtónk előtt kopogtató mostanit. Boldog békeidőben kenyér bőviben élő falusi és városi testvéreink, az elmúlt télen szegyenkezés nélkül kérték és kóstolták meg a nemzetünk eddigi életében jóformán ismeretlen: in-séglistből süített kenyeret.

Nagyon keserves próbára tett bennünket az Isten, amikor nemesak az ősi hajlék lett dűledezővé, de a kenyér botját is eltörte sokak kezében. Keresztyén embernek tudnia kell, hogy minden keserves megaláztatás hitünknek próbavétségül adatik és javunkra szolgál! Megmaradt országunkban, minden téren felhangzó elégedetlenség és panaszkodások mellett is, hiszem, hogy az intézményesen megszervezett szeretetmunkákon keresztül sokkal többen találkoztak Istennel a szenvedő lelkek, mint ezelőtt. Azt is hiszem, hogy az Isten és az egyház ellen elhangzó lázadások; a hitetlenség és a csak emberi elgondolások ámitó jelszavaival beszervezett seregek számbeli megnövekedése dacára is, közelebb vitte ez a tél a lelkeket az Istenhez... Igaz, hogy a szoltáríró ajkán keservesen felsíró ének hangzik körülöttünk: „Támadóid jeleiket tüzték fel jelekké s úgy tűnnek fel, mint mikor valaki fejszóját emelgeti az erdőnek sűrű fáira... Jeleinket nem látjuk, próféta nincs többé és nincs közöttünk, aki tudná: meddig tart ez“...? (LXXIV. Zs.) De az Istenre talált lelkek tudják, hogy a háborúság békességes türest nemz. A békességes türest pedig próbatételt, a próbatétel pedig reménységet, a reménység pedig nem szegyenít meg! (Róm. V. R.)

Az evangélium szocializmusából kinövő szeretetmunkákat, látnia kell mindenkinek és látják is! Ráeszmélnék immár az emberek arra az igazságra, hogy felelősek vagyunk mindnyájan a világban élő nyomorúságért s a szerető testvér segíteni vágyódó szeretetével nézünk immár az éhezők, a munkátlanok, az elárvultak meg sem számlálható seregére. Már nemesak szép szavakkal sajnálgatják a nyomorúságlátta embereket, hanem megmoz-

dulnak a kezek a kenyeret megszelő, a ruhátlanokat felruházó áldozatos és szolgálatos evangéliumi munkák végzésére is. A esufolódók székében ülők hiába esufolgtatják a sápadt oreájú szegénységet azzal, hogy levette az ő Istenök róluk a kezét... A megsegítettek esapata a segítő lelkekkel egyetemben ráeszméltek arra az igazságra is, hogy nem az Isten feledkezett meg mirólunk, hanem mi vettük ki a kezünket az Isten kezéből. Mi dobtuk el magunktól földi mennyországunkat.

A nyomorúság idején könnyű a tömegek megfélemlítése s szép esengésű üres szavak ígérgetésére egy-egy kis időre, nádszál módjára el is hajolnak könnyen... Falvakban, városokban temérdek, az élet és munkakedvet könnyen megölhető riasztó hírek keltek szárnyra az elmúlt télen. Isten esodája, hogy így is vagyunk, ahogy vagyunk.

A jelszavakból kezdenek már lassan kiábrándulni az emberek és ösztönösen érzik és látják, hogy itt már ninesen ki segítsen, csak a világok sorát intéző, örök hatalmú Isten. Az Istenre várók serege növekedőben van s ha újra megtalálják az Isten kezét, akkor az ember is újra megtalálja elvesztett önmagát s az Istennel együttjáró ember esodákat fog művelni újra!

Büntudat, bűnbánat kell az életünkbe s az Isten kegyelme újból fényes sátor, melengető takaró gyanánt hajlik felénk! A büntudat, az emberi szív eme hatalmas ekéje, hasogassa csak a szívek szántóföldjét. A bűnbánat könnyei pedig hadd hulljanak áldott harmat, termékenyítő eső gyanánt a puhára készített barázdákba betakart evangéliumi tanítások magvára, akkor a felülről jött napsütés, az Isten kegyelme, esirába szökkenni, virágba borulni, kalászba érlelődni engedi s gyümölestermő létté formálja: az életünket!

Elvesztettünk sok mindent eddig is, a még mindig tomboló népek esatájában... Csak földi értékek pusztultak el! A velünk, köröttünk és bennünk élő isteni értékek élni fognak az örökkévalóságban! Az ég nem marad soha esillag nélkül! Hiába hull alá augusztusi éjszakákon sok-sok esillag az égről, mindig marad annyi esillag odafenn, hogy a sötét éjszakákat bevilágítsa. Rendületlenül hiszek abban, hogy a mi sötét borulással teljes életünk megvilágítására adattak és adatnak Isten kegyelméből újra meg újra kivezető utak. Elpusztíthatatlan értékek kitermelésén kell munkálkodnunk. Lelkifegyverekkel felvértezetten, állanunk kell a hareot, melyet a Sátán tervezett és készített meg Isten egyházai ellen. A Sátán a világban élő nyomorúsággal ineselkedve izgassa bár a tömegeket, de az igazán keresztények tudják, hogy „az Isten mindeneket engedetlenség alá rekesztett, hogy mindeneken könnyörüljön“. (Róm. XV :32.)

Sátáni munka: a bosszuállás, a gonoszság és a tudatlanság mérte ki mai határainkat. Engedetlenségünk miatt van az, hogy az Isten a maga örök akarátát e határok elrontásával és az Óáltala örökös birtoklásunkra adott, szétoszthatatlan ősi országunkat egy időre még nem adja vissza, de minden igazán magyarnak hinnie és tudnia kell azt, hogy a miénk lesz az újra, mindenestől fogva, csak az Isten befogadására legyenek újra nyitva a magyar szívek kapui.

A történelmet megkészítő erők — kívülről és belülről is — hányszor

próbálták már megölni életakarátunkat? ... Hányszor hullatta véréát s ajánlotta áldozatul életét is Isten igazaiért, a mi történelmi és hitvallásos evangéliumi egyházunk? Hányszor kerültünk örvénylő vizek mélyére s hány-szor lettünk útszéli koldusokhoz hasonló bujdosók? ... Isten kegyelme mindig könyörült rajtunk akkor, amikor jónak látta azt. Könyörülni fog most is idejére.

Nemzetünket is, evangéliumi egyházunkat is Isten rendelte ide e szent földre. Ha Isten akarta, hogy itt éljünk, akkor élni fogunk. Ha térdre roskadtunk is, ha hátunk a teherhordásban meggörnyedt is: élünk, mert Isten akarja, hogy felemeltessünk!

Mint az imádságunkat, úgy kell hinnünk és tudnunk ezt az igazságot is!

Ne az utcákon járókat is megkeserítő sirató asszonyok jajjával, de a felfelé, Isten felé néző ember imádkozó hitével bátorítsuk egymást. Családi otthonokban a szülők akarjanak és tudjanak még többet túrni, dolgozni és imádkozni, mint eddig. Az ifjak, kiknek tudom, hogy nagyon fájó szomorú az ifjúságuk: legalább előttünk ne busongjanak. Titkolják el a mi szívünket is emésztő könnyeiket, hiszen nekünk fáj legjobban, látni árvaságukat s tudni azt, hogy a magasba szállásra teremtett lelkük szárnybontogatását még csak el sem kezdték! ...

Odakünn a tavasz lehellete már érzik ... Idejére kizöldelnek a lelki-
vetések is! Fel a szívekkel!

Ezekben a lelkem mélyéből kikivánckozó bátorító beszédekben, úgy hiszem megéreztétek mindnyájan testvéreim, hogy a mostani esperesi jelentésben sok szomorú bejelenteni valóm volna mára.

Nagyon rövid leszek, mert amit mindnyájan tudunk, arról nem kell sokat beszélnünk.

A mai nehéz időkben az egyházlátogatás mindig kívánatos munkája őszi gyűlésünk határozata szerint elmaradt. Kiküldöttünk helyett az egyes egyházak vezetőségéből jöttek be hivatalomhoz a helyzeti jelentések.

A gyülekezeti igehirdetés, a belmisszió és szeretetmunkák minden gyülekeztünkben elvégeztettek. A lelki munkák terén a jelentések szerint csaknem mindenütt fejlődés mutatkozik. Pár helyről amiatt tesznek panaszt a lelkészek, hogy az új liturgia szerint való kereszteleés alkalmával a keresztpák nem akarnak kiállani az Úrasztala elé. Hiszem, hogy a vasárnap-i iskolán, az erőteljes konfirmációi oktatáson és az ifjúság bibliai köre in keresztül küldetésünk igaz értékeit megismerő új nemzedék nevelésével, mindenütt meg fognak szünni ezek a bajok.

Az anyagiak hiánya, a ninestelenség, a minden gyülekezetben megjelenő paizsos férfiu miatt, az egyházak, reájuk várakozó feladataikat szinte képtelenek voltak megelégedésre elvégezni.

Felekezeti iskoláink fenntartására kötelezett gyülekezeteink már ma sem bírják a fenntartással járó terheket.

Az állam által annak idejében szerződésben ígérethe tett, béke idejében teljesített, de az utóbbi években mind egyre jobban szükösebben adott, megnyirbált segélyezések miatt, a tanítók több helyen már hónapok óta nem

kapják fizetésüket. Tandíjkárpótlást élvező egyházaink a mult évtől kezdve már ettől a segélytől is végképpen elesetek.

A rossz termés miatt a párbérből és a föld terméséből élő, kongruát nem élvező, hajdan jóhírű gyülekezetek lelkipásztorai, sok helyen el nem képzelhető szegéltségben élnek.

Egyházmegyei, kerületi, konventi, nyugdíjintézeti, közalapi és egyéb hatalmasan megszaporodott terhek fizetésére, gyülekezeteink, legtöbb helyen a leromlott gazdasági viszonyok miatt komolyan még csak nem is gondoltak. Ma már hangosan kiáltják mindenfelől, hogy a kívülről, illetve felülről a gyülekezetekre rakott terhek elbírhatatlanokká lettek.

Szigorú örvizsgálatra van szükségünk ennél a kérdésnél... Ninesen-e ebben a mai fizetésképtelenséget jelentő nincstelenségben része annak, hogy boldogabb időkben a jövőre semmit sem tartalékoltunk?... Mosollyal mondjuk erre, hogy a béke idők tartalék alapjait elvitte a hadikölesön. Igaz. De azért mégis úgy kell élnünk, hogy gondolnunk kell az eljövendő holnapokra.

Tudom, hogy a mai időkben erről komolyan beszélni szinte lehetetlen. De mégis úgy kell a jövőben élnünk, hogy a boldog napok jöttével tartalékolnunk kell valamit a holnapért is!

Ninesen-e az ősi fegyelem közöttünk meglazulva? Nem játszik-e közre a rosszakaratú rábeszélés is itt vagy amott, a nemfizetésnél?... A lelkipásztorok, tanítók s presbiterek nem járnak-e túlon túl szomorú ábrázattal a nép előtt s teljesítik-e mindenütt Istentől rendelt megbízatásukat: Tanítások és vigasztaljátok az én népemet!

Nehéz időkben egész emberek kellenek az élre!... Testvérek: vegyétek fel az Istennek minden fegyverét, hogy ellenállhassatok ama gonosz napon és mindeneket elvégezvén megállhassatok... Álljatok hát elő, körülövezvén derekatokat igaz lelküséggel és felöltözvén az igazságnak mellvasába... (Ef. VI:13—4—5.)

Eljöhét az idő, talán közel is van, hogy az állam leveszi rólunk segítő kezét... Akkor talán pusztulni hagyjuk anyaszentegyházunkat? Ha mi elpusztulunk, akkor elpusztul közöttünk minden, ami szent és drága örökség e nemzet fiai életében. Világi testvérek!... nem tudjátok-e, hogy „akik a szent dolgokban munkálkodnak, a szent helyből élnek és akik az oltár körül forgolódnak, az oltárral együtt veszik el részüket?“... (IKor. IX:13.) lehetetlen, hogy ne fájjon a szívetek amiatt, hogy lelkipásztoraitok és tanítóitok számára lassan-lassan a fekete kenyérből sem jut elegendő. Belső emberei a gyülekezeteknek szorosán simuljatok egymáshoz s visszatérve házaikba, vigyetek magatokkal áldott tüzeket, meglátásokat, hatásokat, életkedvet, szolgálni vágyódó akarást, rendfenntartásnak szerelmét azokból a szent lángokból, melyek biztatásaimban a Szent Lélek Isten által gyujtattak meg ma, itt szeméitek láttára!...

S mert rend a lelke mindennek és mert az alsóbb rendeknek a felsőbb rendek meghagyásait tiszteletben kell tartaniok s a lehetőség szerint mindent meg kell tenniök ama meghagyások végrehajtására nézve, tisztelettel kérem mai közgyűlésünkben minden egyház számára megküldendő ama határozatunk meghozatalát, hogy *mindennemű fizetetlen hátrálékos kötelezettségei teljesítésére és szigorú szorgalmazására az arra alkalmasnak látszó*

időben minden lehető kövessenek el az egyházak vezetői, nehogy a hátrálékokkal felszaporodó újabb adósságok miatt az élet helyett a pusztulás vegye át gyülekezeteinkben birodalmát. Aldoztak az Úr oltárára az apáink! Aldozat és terhek viselése nélkül nem állhat fenn anyaszentegyházunk ma sem. Adjátok meg a császárnak, ami a császáré és Istennek, ami az Istené, minékünk újra szól ez a krisztusi parancs.

Arra nézve is szigorú rendelkezést kérek, hogy az *adósságokat csinaló* egyházak, ha már törleszteni nem tudnak, *de a kamatokat minden helyen pontosan fizessék be*, mert már több helyen az *egyház földjeinek elárverezésével is meg lettek fenyegetve*. Ne feledjük el, hogy az *adósságokért a presbitériumok anyagilag is felelősek*. Azt sem szabad szó nélkül hagynom, hogy újabban felsőbb *jóváhagyás kikérése nélkül vettek fel adósságot*.

A gyülekezetekből befutott panaszokat, nem sorolom most fel. A nyomorúságban őket éber vigyázatra és még áldottabb lelkipásztori és gyülekezeti építő munkák végzésre serkentsük. Kiknek otthonában már nem is a kapu előtt, hanem egészen a házban van a veszedelem, azokat kérjük, hogy ne lankadjanak, hanem legyenek jó reménységgel.

Tisztelettel jelentem be, hogy őszi gyűlésünkől nyert megbízás alapján az *emődi lelkész és tanítók által* iskolatátogatási jegyzőkönyvbe írott bejegyzési ügyet megnyugtató formában elintézttem.

Egyházmegyénk anyagi ügyeinek múlt évi állapotáról a számvevőszék jelentésével kapcsolatban adunk befelelést.

Időszaki megerősítésben a *mályi tanító földhaszonbérleti szerződés részesült*. Kérem ez intézkedésem jóváhagyását.

S. lelkészek és tanítók változásáról külön ponthan teszek jelentést, mai gyűlésünk tárgysorozatában.

Tisztelettel jelentem be, hogy legközelebbi beszámolóm óta 14 egyházban fordultam meg részint hivatalos ügyek tárgyalása, részint az Isten Igéje hirdetése végett.

Tisztelettel jelentem be azt is, hogy bírósági ügyek sem időközben, sem mai gyűlésünk elé hozottan nem fordultak elő ez esztendő leforgása alatt sem.

Fájdalmas érzések között jelentem be, hogy *Tóth István egri lelkész testvérünk hónapok óta szolgálatképtelen beteg* s az egri egyház lelkipásztori tisztének ideiglenes ellátásával a presbitérium javaslatára: Paulik Béla hitoktató-lelkészt bízam meg, aki, úgy vagyok értesülve, hűséggel végzi szolgálatát. *Petyke László ládházai tanító is hónapok óta beteg* s a helyettesítés nagy munkáját szívesen végző Berecz Pál tanító minden dícséretre érdemes. E fájó bejelentések után hadd hozzak ide elének egy pár örvendetes hiradást is.

A múlt esztendő őszen 25 esztendő s lelkipásztori szolgálatát töltötte be, Istennek mindig felé hajló segítő kegyelmességével: *Román Ernő alsószolcsei lelkésztestvérünk*. Egyike azoknak a lelkipásztoroknak, akiről csak tisztelettel lehet beszélni mindenkinek. Krisztus jó vitéze, ki már bölcsőjében, a szülei gondos szeretet meglátása alapján Isten szolgálatára lett odaszánva. Kora ifjúságától kezdve a hozzáfűzött és mindig beváltott ígéretek átélőjévé lett. Istennek ama eselédje, aki tudja, hogy Krisztus öröksége biza-

tott reá és sáfárkodása a nála elhelyezett talentumokkal való olyan szolgálat és gazdálkodással, hogy mindenkinek részéről csak szeretet, tisztelet és elismerés jutott eddigi életében osztályrészü. Erő, szeretet és józan elme lelkével gazdagon megáldott életű evangéliumi szolga, aki példaképpen kél és jár közöttünk 25 esztendő óta; a türésben, a hitben, a reménységben és a szeretetben.

Az apák nyomdokaiban járó, hívő evangéliumi munkás, akinek egész élete nyílt vallomás: az evangéliumban nekünk adatott Isten örömről. Szószékről hirdetett s egyházibeszéd kötetében közzé is adott tanításaiban is bizonyágtevő arról, hogy „A teljes írás Istentől ihletett és hasznos a tantásra, a feddésre, a megjobbításra, az igazságban való nevelésre!” (II. Timótheus III:16.) Anyaszentegyházunk fejlődése érdekében írott, sokszor tanulmány számba menő hírlapi közleményei mindenikében a böles ember, az igaz mértékkel ítélőbíró, az igazságot bátran kimondó apostol, a bekövetkezendő eseményeket előre meglátó próféta lélek, aki úgy él: „hogy tökéletes legyen az Isten embere, minden jó eselekedetre felkészített!” (II. Timótheus III:17.) Egyházmegyénk multjának legalaposabb ismerője. Egyházmgyénk 100 éves történetének megírásával — történetírói készsége által maradandóan írta be nevét egyházmegyénk történetébe. Esztendők óta ő tartja kezében egyházmegyénk anyagi ügyeinek vezetését s mint pénztárnok s dékán, e nemű szolgálatában is hűséges és méltó a tisztesség nyeresére!...

Nekem pedig, ifjú koromtól kezdve meleg szívű, meghitt barátom, testvérem: örömöm, bánatom legmeghittebb osztályosa... Testvérem ő, aki sokszor felemelt a csüggedés óráiban: aki bátorított tusakodásom közepette: aki sohasem lankasztotta, de mindig élesztette a keblemben élő Isten gyújtotta tüzeket... Ne ítéljen el hát senkisésem engemet, ha úgyis, mint esperes, úgyis mint barát ilyen meleg, ilyen forró szeretettel emlékezem róla a 25 éven keresztül példányképül szolgálható lelkipásztor testvérről... Bárcsak engedné Isten megérmie azt, hogy annak a gyönyörűséges szép családnak, akiknek környezetében, értük való temérdek munkával és aggodással eltelt életének sok napjai Isten szerint való örömmel fényesedtek meg — teljesedésbe menő örömet láthatná meg — a szülei és gyermeki szívek minden álmának valóra válásában.

Kiben mindig bízott: Az Úr legyen neki mind a végezetig őriző pásztor!

Ugyancsak az alsózsolcái gyülekezetekben szolgálatban fáradhatatlan életével — mindnyájunk tisztességtevését megérdemlő — kedves emlékü évfordulóhoz érkezett el egy másik munkás is. *Tatár József az alsózsolcái egyház szolgálatában 50 esztendőt töltött el mint belső ember. 5 évig egyházfi, 20 éven át presbíter, 25 éven keresztül mint egyházigazgató arra adott példát, hogy követte az igazságot, a hitet, a békességet azokkal egyetemben, akik segítségül hívják az Urat tiszta szívből. Lelkész tanácsát mindig meg szívlelő, az ellenszegülőket megfenyítő, valóban segítőtárs a lelkész mellett, aki 50 esztendőig tartó, oltár melletti szolgálatában méltán elmondhatja, hogy nemes harcát megharcolta, futását elvégezte, a hitet megtartotta. Most az 50 évi szolgálat után pihenni vágyott. Engedje az Úr, hogy sok eszten-*

dőkön legyen még köztünk való lakozása s ha majd az örök Bíró előtt megáll, Ő maga adja meg neki az igazak megérdemelt koronáját. Köszöntsük az alszósolcai egyház mindkét hűséges munkását tisztességtevő köszöntéssel!

Nagy örömmre szolgál bejelenteni azt is, hogy a geleji egyház érdemes munkása, *Belényi Gábor tanítótestvérünk* hosszú éveken át becsülettel végzett szolgálataiban megfáradva, maga kérésére nyugalomba vonult. Olyan munkása volt anyaszentegyházunk veteményes kertjének, hogy áldott munkáira felülről is felfigyeltek. *Miniszteri elismeréssel* indult el a pihenés révpartjába. Csatoljuk e magas elismeréshez a mi dicsekedésünk és érte való imádságunk szavait is, hogy: Legyen áldott az Úr, aki közénk küldte őt.

Ferenczy Ilona, az igrici egyház lelkiismeretes hűséggel szolgáló s a hosszú szolgálat terhei alatt megfáradó tanítónője is a nyugdíjazottak csapatába kérte felvételét. Mi áldás kívánásokkal veszünk tőle búcsút, mert méltán rászolgált arra, hogy boldog és áldott pihenése legyen még hosszú években át!

Tetszett Istennek, hogy március 3-án gyászbaboruljon a *vattai gyülekezet paróchiája*... Gere Lajos, a mindenek tiszteletében megöregedett szelíd lelkületű, esendben munkálkodó lelkipásztor testvérünk sok szenvedések után megtért atyái örökébe. Szelíd mosoly, esendes beszéd, magát észrevettni sem akaró alázatos szelídség volt egész életének kísérőtársa. Szerelmese a magyar földnek s hirdetője az ősök bibliás hitének. Családi hajléka egy kis földi mennyország volt s az özvegyen maradt hitves, a fejük koronája nélkül maradt gyülekezet méltán sirathatják a távozót. Mitőlünk is megérdemel egy-egy szívben fogantatott áldó imádságot a szeretett testvér! Végső tisztességadásán az Isten Igéjét megbízásomból és a család kívánságára, Takács Mihály lelkész és Falueskay Benjámín s. lelkész hirdettek.

Az emődi egyház idősebb *tanítója, Horváth Károly 1931. év november 27-én* szintén eltávozott az élők közül. Mint tanító egyike volt a jóigyekezetű munkásoknak, akiben a lélek mindig kész volt a jóra, csak a teste volt erőtelen.

Kivette részét a háborús szolgálat idegölő megpróbáltatásaiból s kissé megrokkanna régóta hordozta, — de mindig türelemmel — súlyos keresztjeit. Már letette terhét. Legyen neki édes a pihenés.

Tisztelettel jelentem be, hogy *Nagy Elek volt s. lelkészünket* a hejőszalontai gyülekezet hívta el lelkipásztorául, akit is 1931 november 15-én rendes lelkészi szolgálatába be is állítottunk. *Köszöntsük őt* testvéri szeretettel s kívánjunk áldást minden jó munkájára.

Az adakozásokról a hozzám megküldött bejelentések alapján megkészített kimutatást az alábbiakban közlöm:

Atányon: özv. Bedécs Andrásné Isten dicsőségére adományozott 100 pengőt. Cserépfaluban özv. Báji Patay Gyuláné 1000 pengőt, Fogyasztási és Értékesítő Szövetkezet 200 pengőt, Ref. Énekkar 90 pengőt, Pósa Péter 20 pengőt, Mizser Lajos 20 pengőt, Hitelszövetkezet 20 pengőt, Nagy Andrásné 18 pengőt, Községi előjáróság 18 pengőt. Diósgyőrben az újtemplomra a Hitelszövetkezet 360 pengőt. Felső-Ábrányban: özv. Mattanovich Lajosné adománya segélyalapra 100 pengő, Joós Mihály szegényeknek 80 pengőt. Németh László zsalugáter alapra 50 pengőt adományoztak. Mezőnyéken:

templomalapra adtak dr. Kövér Péter 10 pengőt, Bacsó Gyula 10 pengőt, Szalay Sándorné 5 pengőt. Noszvajon: Báji Patay Gyuláné adománya egyházi célokra 500 pengő. Tieszaszederkényben Horváth Bertalan lelkész adománya egyház számára 200 pengőt. Tiszavalkon templomrenoválásra: Báji Patay Gyuláné adománya 1000 pengő, Borbély-Maczký Emil adománya 300 pengő.

Indítványozom, hogy nevezettek részére egyházmegyei közgyűlésünk fejezze ki hálás elismerő köszönetét.

Végezetül bemutatom egyházmegyénk népmozgalmi és egyéb statisztikai adatait:

1. Lélekszám: 71.398.
2. Született: 912 fi, 889 nő. Összesen 1801. Törvényes: 1668, törvénytelen: 113.
3. Meghaltak: 667 fi, 666 nő. Összesen: 1333.
4. Házasságot kötött: tiszta pár 452, vegyes pár 246. Összesen: 698.
5. Reverzális kötöttett javunkra 137, kárunkra 62. Összesen 199.
6. Nem áldatta meg házasságát: 14 pár.
7. Áttért hozzánk: 56 fi, 48 nő. Összesen: 104.
8. Kitért tőlünk: 24 fi, 45 nő. Összesen: 69.
9. Konfirmáltatott: 506 fi, 498 nő. Összesen: 1004.
10. Urvacsoráztak: 69.327.

Vagyon-ügyek:

Bevétel volt	— — — — —	526.421 P 76 f
Kiadás volt	— — — — —	503.413 P 74 f
Maradvány	— — — — —	23.008 P 02 f
Földek értéke	— — — — —	3215.324 P 59 f
Épületek értéke	— — — — —	6008.482 P 54 f
Alapítványok értéke	— — — — —	140.357 P 84 f
Tőkek értéke	— — — — —	21.432 P 36 f
Alapok értéke	— — — — —	38.358 P 58 f
Ingóságok értéke	— — — — —	611.154 P 91 f
Hasznos jogok értéke	— — — — —	24.427 P — f
	Összesen:	100,59.537 P 82 f
Adósság	— — — — —	610.371 P 87 f
Tiszta vagyon	— — — — —	9449.165 P 95 f

Magtárak állása:

Búza	— — — — —	180 hl. 62 l.
Gabona	— — — — —	268 hl. 52 l.
Árpa	— — — — —	127 hl. 33 l.

Jótevény adományok összege	— —	23.877 P 75 f
Építésre fordított	— — —	29.894 P 08 f

Templomépítésre	— — — —	14.635 P 44 f
Iskolaépítésre	— — — —	4.803 P 58 f
Egyéb épületekre	— — — —	10.455 P 06 f
Hadikölesőne van egyházaknak: 494-850 ar. kor. 21 fillér.		

És most. — „Válásra int immár az óra“ ...

Jelen gyűlésünk *bevégeztéig* még e helyen elnökökhetek, — *de a gyűlés bevégezésétől számítottan*, már most tisztelettel jelentem be esperesi állásomról való lemondásomat.

Ugy lett elvégezve, hogy az alsóborsodi egyházmegye esperesi székéből, emberek elgondolása szerint magasabb szolgálati helyre kívánt engemet, az Isten végére lehetetlen bölcsessége. Számomra, — ez a kegyelmből és nem érdemből adatott új őrtálló hely — a Tiszáninneri Ref. Egyházkerület püspökévé történt elhivatásom, olyan nagy megbecsültetése az én alázatos, önismerettel munkálkodó életemnek, hogy a reá gondolásra is megremeg a szívem s az Isten kezére hajtva fejemet, olyan jól esik éreznem, hogy könnyek peregnek végig az orcámon... Válásra int immár az óra!

Tettetés nélkül való szeretettel vágyódtam közöttetek élni, nagyon szeretett egyházmegyém! Ami ígértem, én azt adtam nektek. A szívem egy-egy darabját vittem közétek s az Istenre talált igazán boldogok tiszta örömeivel öleltük egymást a testvéri találkozókon. Kilenc évi vezérkedésem alatt a békesség tanyájává lett egyházmegyénk. Boldog vagyok abban a tudatban, hogy mint a jó pásztor teszi, egyenkint meglátogathattalak titeket s templomaitokban a gyülekezettel együtt dicsérhettük az Istent. Én közületek tudatosan soha senkit nem bántottam meg. Ti az én jó igyekezetemet, jószándékú munkáimat mindenkor megbecsültétek. Elviszem magammal sírig tartó emlék gyanán, hogy minden válozatában az életemnek úgy állottatok mellett és úgy támogattatok, mint ledönthetetlen oszlop. Az én sokszori erőtelenségemet is elnéztétek, szeretettel fedezgettétek el. Áldjon meg az Isten jószágotokért.

Méltóságos Gondnok úr! Köszönöm a mindenkor segítségemre lenni vágyó elnöktárs támogatását s úgyszintén köszönöm az egyházmegye egyéb hivatalosainak s az egyházak lelkipásztorai, tanítói, presbitériumai és minden rendű, rangú tagjainak mindig csak szeretni tudó támogatását.

Csak hivatalos állásomtól válok el. A szívem ittmarad közöttetek, a búcsúzó öregdiák köszöntésével kérek mindeteket: ha örültök, vagy talán sírtok, vagy hogyha messze járok: „üzenjétek, — szeressetek“! Az én szeretetem irántatok a sírig fog tartani.

Tisztelettel kérem jelentéseim tudomásulvételét, lemondásom elfogadását és *intézkedést kérek arra nézve, hogy az esperesi állásra mai közgyűlésünk tűzze ki a szavazatok beadásának határidejét.*

Miskole, 1932 március 31.

A nagyiszteletű Egyházmegyei Közgyűlésnek

alázatos szolgálja:

Farkas István

alsóborsodi ref. esperes,

Egyházmegyei közgyűlésünk köszönettel hallgatván meg esperesünk hittől és reménységtől duzzadó jelentését, annak kapesán a következő határozatokat hozza:

a) A lelkipásztorok — akármilyen terhes és nehéz is a földi szegénység miatt az élet — az evangéliumi bizonyos-reménység nek és örömnnek legyenek hordozói, tudván kinek hisznek. A letörtség, a pesszimizmus ködeit űzze el mellőlünk az Istenben való öröm fényes sugara, hogy lássák rajtunk mindennek, hogy mi a Krisztus erejéből nyertünk és ebből adjunk másoknak is, az Isten segedelme által.

b) Az egyházak presbitériumai a világfiai előtt járjanak elő jópéldával abban is, hogy az egyházak mindennemű fizetési kötelezettségeiknek tegyenek eleget. Szükséges adósságokat csak a törvény betartásával vegyenek fel.

c) A mályii földhaszonbérleti szerződés megerősítését jóváhagyja.

d) Tóth István egri lelkipásztor helyettesítése ügyében tett intézkedést tudomásul véve, kéri ama gyógyító orvost, hogy gyógyítsa meg beteg szolgáját.

e) Petyka László ládházai tanítónak felépülését szívből kívánja.

f) A 25 éves lelkipásztori szolgálatot betöltött Román Ernő alszózsolcai lelkipásztor felé meleg szeretettel dobban közgyűlésünk szíve. Egyike ő a mi egyházmegyénk szép lombozatú fáján amaz ágaknak, amelyek sok gyümölcs terhétől alázatosan hajlanak alá. Nyelve minden napon hirdeti az Úrnak igazságát. A hamisság székének nincs köze hozzá. Világosság vett lakozást az ő elméjében. Szívének verése és kezeinek cselekedete hűség. Háza, mint a kősziklán épült hajlék s házanépe, mint a folyóvíz mellé ültetett pálmafák.

Szálljon erre a lelkipásztor testvérünkre az Úr kegyelme és irgalmassága. Oltalmazza meg az Isten minden keserűségtől. Legyen az élete Isten-dicsőítés és terjedjen hosszú időre.

g) Tatár József alszózsolcai kurátort — aki 5 évig egyházi, 20 évig presbiter, 25 évig gondnok volt s most fáradtan adja át a felelősséget másoknak — 50 éves egyházi szolgálata után, közgyűlésünk szívesen köszönti és Isten jóvoltát kéri további életére.

h) Belényi Gábor geleji tanítótól, aki fáradtan, saját kérelmére nyugalomba vonul, köszönettel búcsúzik egyházmegyénk. Megköszöni neki sok szép munkáit, melyeket az iskolában végzett és a miniszteri elismerés mellé, odahelyezi a maga elismerését is. Az Úr legyen véle.

i) Ferenczy Ilona igricii tanítónőt közgyűlésünk — nyugalomba menetele alkalmából — áldás kivárással kíséri további útjain. Isten legyen véle.

j) A vattai sírkertben elnyugodott Gere Lajos lelkipásztor testvérünk friss sírhantján ott fénylik még néhány könnyesepp, amely egyházmegyénk nevében is elsiratta a hűséges jó pásztort, aki élete lángjának ellobbanásáig világító szövetnek volt gyülekezetében. Az Úr Isten támogassa árva gyülekezetét. A vigasztalások atyja áldja meg özvegyét. A boldog feltámadás reménysége alatt búcsúzzunk el tőle.

k) Horváth Károly emődi tanító emléke felett kegyelettel mondja el közgyűlésünk az „Isten hozzád“-ot. Porai pihenjenek békeességben, a feltámadás kürtszaváig.

l) Nagy Elek hejőszalontai lelkipásztorra megválasztott és beiktatott testvérünk sáfarkodására a jó Isten áldását kéri e. m. közgyűlésünk.

m) Az Isten dicsőségének szolgálatára adakozókkal, hálás köszönetét jegyzőkönyvi kivonat kapcsán közli, e. m. közgyűlésünk. Áldja meg az Úr a jókedvű adakozók szívét.

n) Az 1923-ik esztendőben hívta el Farkas István esperes urunkat elsőszolgálatra, egyházmegyénk, Isten akaratából. Az a kilenc esztendő, bizonyosságot szívünk szerint teszünk róla, az Úr jókedvének esztendeje volt traktusunk életében. Úgy éltünk, mint testvérek, akik a szép örökség gyarapításán örömmel munkálkodnak. Esperesünk hivatalos szobája, nemcsak az ő otthona, hanem mindnyájunké is volt és a mi otthonunk az ő otthona is volt. Örült a szívünk, ha hozzá mentünk, mert az ő szíve is örvendett, ha szerény hajlékainkat felkereste. Várakozással és vágyakozással voltak terhesek gyülekezeteink, ha reménység gyulladt, hogy „az esperes úr“ fogja hirdetni az igét. Áttüzesedtek a szívek, ha rájuk hullott prédikációjának gyújtó parazsa. Minden ekklesiánk templomának köveibe és az élőkövekbe — a szívekbe — esiraképes szemek gyanánt peregtek evangéliumi beszédének magvai. Ha idő támad, a sírás permetegével, az öröm napsütésével, — újra és újra kél az az áldott vetés, mert a Jézus beszédei soha el nem múlnak és esperesünk „evangéliumi bizonyágtévése“ ez: „Te vagy a Krisztus“.

Ha Isten törvénye parancsolta néki: feddj, dorgálj, a szívével teljesítette a felső parancsot és segítette a fájdalmat hordozni, ha fájdalmat okozott. Irástudók hosszú köntösében nem járt, a piacokon való köszöntéseket és a lakomákon a főhelyeket nem szerette, nem kereste. A tiszaparti színmagyarok fajtájából való, akik az ingöket is odaadják, ha szépen kéri tőlük...

Egyházmegyénk közgyűlése búcsúszavára visszhang gyanánt már most „üzenni“: szeretni fogjuk, — mert szeretjük — a mi, püspökké megválasztott esperes urunkat. Ha jár a Bodrog partján, hogy öreg Rákóczi bibliájával bátorítsa a futókat, az akarókat; ha az istenes vénember Károli munka-

mezején vet sűrű magot, arat bökévé; ha a Harangod templom falvaiban emelint az Úr dárdáját és paizsát; ha Gömör tájain zendíti a Dávid Zsoltárát, ha a Sajó mentén nyitogat az Úr előtt sziveket, vagy a Tisza-partjain szorít kezét régi ismerősökkel: a mi szeretetünk és áldáskívánságunk vele lesz, hogy vezesse őt az Úr. Megköszönjük sok jómunkáit, áldozatos cselekedeteit, bölcsességét, segedelmes ítéleteit... Az Úr cselekedjen jól az ő szolgájával, az ő igéje szerint.

Esperesünk lemondását közgyűlésünk elfogadva, az esperesi tisztség betöltését elrendeli s a szavazatok beadásának határidejét április hó 26-ára tűzi ki. (N. B.)

o) Közgyűlésünk a h. esperesi teendőik ellátására az E. T. szerint Szalóczy Pál, majd Gaál Ferenc tanácsbírákat szólítja fel. Mindketten elhárítják maguktól ezt a megbízatást, korukra való tekintettel.

Igy közgyűlésünk — mert Tóth István tanácsbíró beteg — Pósa Pétert bízza meg a h. esperességgel. (N. B.)

6. Főtiszteletű és Nagyméltóságú Dr. Baltazár Dezső és Főtiszteletű és Méltóságos Dr. Ravasz László püspök urak, úgyszintén a pataki és pápai főiskolák igazgatói egyházmegyénk őszi közgyűlésének üdvözlét melegen megköszönik.

Tudomásul szolgál. (N. B.)

7. Lelkészi főjegyző bejelenti, hogy őszi közgyűlésünk szociális határozatát vármegyénk minden országgyűlési képviselőjéhez elküldötte. Erről elismerőleg vettek tudomást Farkasfalvi Farkas Géza, Lukács Béla, Eckhardt Tibor orszgy. képviselők és külön üdvözölte határozatunkat dr. Tankó Béla debreceni egyetemi professzor.

Tudomásul szolgál. (N. B.)

8. Perjéssy László nemesbikki és Nagy Elek hejőszalontai megválasztott lelkipásztorokat közgyűlésünk beerősíti.

Esperesünk buzdító szavai után, áldást kívántunk szolgálatukra. (N. B.)

9. Új tanítókul állásaikba beerősítettük: Kolumbán Lidiát Gelejre, Marossy Ferencet Tiszavalkra és Thurzó Sándort Átányba. Az esküt le tették.

E. m. gondnokunk irányjelző beszéddel üdvözölte őket, közgyűlésünk szolgálatukra kegyelmet kíván. (N. B.)

10. Segédlelkészeink a következő szolgálati helyeken működnek: Atányban: Arday László. Cserépfalu illetve Mezökövesden: Szombathy László. Diósgyőrben: Kolumbán György. Hevesen: Mikola István. Mezősáton: Szabó István. Mezőkeresztesen: Falueskay Benjámín. Miskolcon: Császár József, Eröss Gyula, Mikos Zoltán és Perjéssy László. Perjéssy László május 1-ig szolgál Miskolcon s utódja: Simon Béla lesz. Poroszlón: Ferencz Lajos. Tiszaszederkényben: Kiséry Béla. Vattán: Sipos István.

Állást kereső segédlelkész 5 van az esperesi hivatalban előjegyezve. Sajnos, sem az év végén kijövőknek, sem a régebbi jelelntkezőknek nem tudunk helyet biztosítani.

Tudomásul szolgál. (N. B.)

11. Egyházmegyei Számvevőszék f. é. márc. hó 30-án tartott üléséből a következő jelentést teszi közgyűlésünk elé.

Megvizsgáltuk a Román Ernő c. m. pénztáros által kezelt pénztárákat a következő eredménnyel:

A) I. *Egyházmegyei közpénztárnál:*

Bevétel	22,441.60 f
Kiadás	21,390.45 f
	<hr/>
Maradvány:	1051.15 f

II. *Br. Baldácsy-alapnál:*

Bevétel	700.00 f
Kiadás (kiosztott)	685.20 f
	<hr/>
Portó:	14.80 f

III. *Közalapnál:*

Kivetés	5675.07 f
Befolyt	2751.00 f
	<hr/>
Hátralék:	2924.00 f

IV. *Országos Lelkészi Nyugdíjintézet:*

Kivetés	14,004.03 f
Befolyt	7434.76 f
	<hr/>
Hátralék:	6569.27 f

V. *Vagyonkimutatás:*

1931 május 21-én	2849.61 f
1932 március 30-án	2581.41 f
	<hr/>
Fogyás:	268.20 f

VI. 1932. évi költségvetés:

Szükséglet	10,544.50
Fedezet	10,544.50

Felesleg, hiány: —

Közgyűlésünk, a Számvevőszék javaslata alapján, úgy az 1931. évi közpénztári számadást, mint az 1932. évi költségvetést elfogadja s jóváhagyja. Román Ernő pénztárosnak, köszönete mellett, a felmentést megadja. (N. B.)

12. B) Számvevőszék bemutatja a kebelbeli egyházak 1931. évi számadásait és költségvetéseit. Általánosságban jelenti, hogy sok számadás még mindig pongyola, nehezen áttekinthető. Néhol a számadási főkönyv másolása hibás, ami tisztán felületesség. Egyes helyeken nyugták és ellen nyugták csak darabka papírkák s a lelkész nem utalványoz. Van olyan is, hogy a kiadási nyugtával nem az igazol, aki felvette az összeget, hanem a lelkész igazolja csupán, hogy erre vagy arra a célra kiadták az összeget. Általánosságban a számadások jóváhagyását javasolja Számvevőszék. Nem küldötték be számadásaikat: Ónod, Tiszavalk. Felhívandók, hogy sürgősen terjesszék be. Sajókeresztúr számadását a vett utasítások szerint újra készítse el, túlküldésének bevételeit igazolja. Egerlövő igazolja esperes úr előtt, hogy számadását a presbitérium letárgyalta és elfogadta. Szirma számadását két számvevő is revideálta, előírásnak nem felelt meg. Felhívandó, hogy az 1931. évi tavaszi közgyűlésünk 7. c) számú rendelkezései szerint és a számvevők oda megküldendő észrevételeik és utasításaik szerint újonnan készítse el s terjessze be.

Építkezéseik végleszámolását — az 1931. évi tavaszi közgyűlésünk 7. d) számú határozata szerint — beküldötték: Diósgyőr, Eger, Noszvaj; a templomokról; Emőd, Ónod az iskolákról; Tiszaoszlár a parochiáról. Jóváhagyásukat javasolja Számvevőszék.

A költségvetések vizsgálata során Számvevőszék általánosságban megjegyzi, hogy hiánnyal záródó költségvetést ne terjesszen be egy presbitérium se, mert az megerősítést nem nyerhet. A költségvetések megerősítésére ajánlattnak.

Tiszavalk felhívandó, hogy költségvetését haladéktalanul küldje illetékes számvevőjéhez.

A számvizsgálói munka arányosabb megoszlása végett Számvevőszék az eddigi beosztást így módosítja: Komjáthy Józsefhez tartozik: Alsószolcától—Hejőcsabáig bezárólag és Miskolc s Martintelep; Hejőcsabától—Noszvajig bezárólag, Szabó Józsefhez tartozik. A többi Kiss Albert számvevőhöz.

A számadások egyöntetűsége és áttekinthetősége s könnyebb elkészítése okából Komjáthy József számvevő a régi, érvényben levő rendelkezések figyelembevételével egy számadási füzet-mintát készített, útmutatásokkal ellátva. Számvevőszék igen alkalmasnak találja ezt a nyomtatványt s javasolja, hogy elegendő példányszámban kinyomatván az egyes egyházközségek rendelkezésére bocsáttassék. Egy-egy példány ára kb. 30—40 fillér lesz.

Közgyűlésünk az 1931. évi számadásokat és az 1932. évi költségvetéseket a Számvevőszék javasolta módon elfogadja s jóváhagyja. A hiányok pótlását elrendeli.

A számvizsgálók arányosabb munkamegosztását tudomásul veszi. A számadási minta-füzetek kinyomatását elhatározza. (N. B.)

13. Boldogemlékű dr. Révész Kálmán († 1931 dec. 4.) és Gere Lajos († 1932 márc. 3.) miskolci, illetve vattai lelkipásztor-özvegyeik, kegyeleti évüknek 1933. évi április hó 24-ig való megállapítását kéri.

Közgyűlésünk mindkét kérést — mint egyházmegyénk szokásos intézkedését — szívesen teljesíti azzal, hogy káplánról az özvegyek gondoskodjanak. (N. B.)

14. Olvastuk a Belmissziói Bizottság alábbi jegyzőkönyvét: „Jegyzőkönyv, felvétel az 1932 márc. 3-án délután 3 órakor tartott Belmissziói Bizottsági gyűlésen.

Jelen vannak Larkas István elnökle alatt a Belmissziói bizottság tagjai.

1. Elnök szeretettel üdvözlöi a bizottság tagjait, felhívja Benke József belmissziói előadót, hogy előterjesztését adja elő.

2. Benke József belmissziói előadó rövid, de a belmissziói munkát átfogó, tartalmas vázlatban tárja elé belmissziói jelentését. Belmissziói kiküldetésben 6 egyházban jelent meg s fájdalmas szívvel látja, hogy általánosan az anyagi válság, kétségessé tesz minden jóra törekvő munkát. A nemadózás elve, amelynek tüzet ad a folytonos izgatás, alapjában készül megdönteni egyházunk ősi falait. Ma még a tradíció erősíti az egyházat, de félős, hogy ennek gyöngülésével a régi ellenségek kikezdi az ősi bástyákat. Mint mindenek felett levő erőt, az evangéliumot kell velük szembe állítani, hogy annak mindent legyőző átformaló ereje által egy új, az egyházat lélek szerint szerető református típus fejlődjék ki.

Javaslatait az alábbiakban tárja az egyházmegyei közgyűlés elé:

1. Az énekeskönyv, egyetlen könyve népünknek, oly magas áron kerül forgalomba, hogy a szegény nép nem tudja megvenni, azért javasolja, hogy a Főtiszt. egyházkerületi közgyűlésre olyértelmű felterjesztés adassék be, mely által lehetővé lesz, hogy a zsoltárkiadók a zsoltárok árából az egyházi iratterjesztőknek 25% kedvezményt adjanak.

Javasolja, hogy a korfirmándus gyermekek szeptembertől a vizsgáig a lelkész által taníttassanak, hogy így az ifjúság lelkiekben megerősítve s kellőképpen előkészítve kerüljön ki az iskolából.

3. Javasolja, hogy az egyházi felsőbb hatóság, ha erre lehetőség volna, egy a célnak megfelelő heti vallásos néplapot indítana, a hívek lelki szükségleteinek kielégítésére.

4. Szalaczy Pál javasolja, hogy a Főtiszt. kerület útján kéressék fel az egyetemes Konvent egy jó hivatalos Kontinmáció káté kiadására.

K. m. f.

Tóth Sándor.”

Közgyűlésünk a javaslatokat elfogadja s az odatartozókat, a főt. egyh. ker. közgyűlés elé terjeszti.

A konfirmándusok oktatására vonatkozó javaslat végrehajtását hatáskörén belül elrendeli. (T. E.)

15. Olvastuk a Kálvin Szövetség alábbi jegyzőkönyvét:

„Jegyzőkönyv, felvétel az 1932 március 30-án tartott Kálvin Szövetségi gyűlésen.

Jelen vannak: Farkas István és Gálffy Ignác kettős elnöke alatt az alsóharsodi Kálvin Szövetségek kiküldöttei.

1. Dr. Pápay István ónodi lelkész a János III. 7—8. verse alapján tartott az újjászületés szükségességéről biblia magyarázatot.

2. Egyházi elnök nagy szeretettel üdvözlöi a megjelenteket, erős, bízó lélekkel mutatva az utat a Kálvin Szövetség munkásai számára.

3. Benke József helmíssiói előadó tartotta meg előterjesztését s javaslatait előadja.

4. Pilyés Bertalan püspöki titkár a teológus túltermelésről tartott statisztikai adatokkal is alátámasztott komoly megfontolásra méltó előadást. Javasolja, hogy egyházmegyei közgyűlés tegyen felterjesztést a Főtiszt. egyházkerületi közgyűléshez oly értelemben, hogy a theolog. túltermelés megakadályozása érdekében tegyen komoly lépéseket s az I.-ső évre felveendő teológusok számát 6—10-ben állapítsa meg.

Kálvin Szöv. gyűlés a javaslat értelmében határoz s egyházmegyei közgyűlés elé terjeszti.

5. Román Ernő tanácsbíró azzal az előterjesztéssel él, hogy egyhm. közgyűlés a kerület s a konvent útján keresse meg a V. K. Minisztert, hogy a kongrua és korpótlék összege utaltassék ki az egyes egyházkerületekhez, hogy a különböző nyugdíj s egyéb járulékok az egyesektől havonként levonhatók legyenek.

Elhatározottat, hogy e. m. közgyűlés elé terjesztendő.
K. m. f.

Tóth Sándor“.

Közgyűlésünk a K. Sz. jegyzőkönyvét tudomásul veszi. A teológus túltermelésről szóló előadás és beadvány lelkésztestvéri szeretet okából talán aggodalmasan sötétlő színeibe a Gondviselésnek fényes sugarát keverve, abban a véleményben van, hogy megfontolandók ismételten is ezek a statisztika oszlopaira állított bizonyítékok s éppen ezért, amikor megköszöni az alapos és nagy utánjárást igénylő munkálatot, további tanulmányozás és bölcs intézkedés végett, tisztelettel terjeszti a Főt. Egyházkerületi közgyűlés elé.

A Román Ernő javaslatát — mert ezt a megoldást a lelképásztörök megbeszélése is szívesen fogadta — magáévá tévén, a Főt. egyh. ker. közgyűlés elé terjeszti. (T. S.)

16. Jelentést vettünk az átányi egyházköztség dolgairól. Őszi közgyűlé-

sünk intézkedése alapján esperesünk Tóth Sándor aljegyzőt kiküldötte oda az ügyek rendezése okából.

Közgyűlésünk a jelentés meghallgatása után a következőképp határoz: Lelkipásztor a jelentésben foglaltak útmutatása szerint járjon el, úgy a közigazgatási hatóságnál, mint a községnél, valamint az iskolaadónak felemelésénél és a tanítói nyugdíjterheknek és fizetéskiegészítésnek a község által való kiutalása körül. (K. A.)

17. A mezőkeresztesi presbitérium beterjeszti az egyház 110 kat. hold tagbirtokára Konnerth Dániel s nejével fennálló haszonbérleti jogviszony átruházásra vonatkozólag özv. Szabó Andrásnéval kötött szerződést, mely szerint utóbb nevezett a bérletet átveszi a fizetésképtelenné vált régi bérlőtől s átvállalja az előbbi bérlőket terhelő 180 P haszonbér hátrálékot, a mezőkeresztesi Hitelszövetkezetnél levő 600 P-ös váltókölesönt s a Vályi Nagy István alappal szemben fennálló 1650 P váltókölesönt s az ingatlan hátrálékos adóit. Az új bérlő megengedi, hogy 187 q búza egy évi haszonbér, mint óvadék a geleji ingatlanaira az egyház javára jelzálogilag bekebeleztesse.

Az egyházmegyei közgyűlés a haszonbérlet átruházására kötött szerződést jóváhagyja. (dr. K. K.)

18. A mezőkeresztesi presbitérium bemutatja az 1173 négyyszöglet kivevő pusztatelkére Lénárt Józseffel hat évre — évi 50 P haszonbér mellett — kötött bérleti szerződést.

Az egyházmegye a szerződést jóváhagyja. (dr. K. K.)

19. A mezőkeresztesi presbitérium bemutatja a Vályi István s neje alapítványi ingatlanok bérlőivel kötött egyezséget, amely szerint bérlők jogosítva lesznek az általuk eddig teljesített építkezések költségeinek teljes megtérítése címén nekik még járó 4000 P-t a hátrálékos haszonbér tartozásukba egyszerre beszámítani.

A haszonbér — ha bérlők a hátrálékos adót s a felmerült per- és végrehajtási költségeket a kikötött határidőkön belül kifizetik — kizárólag az 1930/31. és 1931/32. gazdasági évekre kat. holdanként 180 kg búzában állapítatik meg.

Az egyházmegyei közgyűlés az egyezséget jóváhagyja. (dr. K. K.)

20. Felolvastatott az O. R. L. E. elnökének 1519/1932. sz. megkeresése. Közli azokat a tételket, melyeket az O. R. L. E. határozata és állandó gyakorlata alapján, a lelkészek önképzése és egységes vélemény kialakulása végett tűztek ki, a folyó évi egyházmegyei gyűlések és lelkészi körök tárgyalási anyagául:

A) Tudományos tétel:

1. A praedesztináció kérdése a keresztyén ember szabadsága és felelőssége viszonyában.

B) Gyakorlati tétel:

2. A református gyülekezeti szegény gondozás elvei falun és városon.
3. A telepítés és agrármunkás kérdés a református gyülekezetekben.

C) Külön helyi tétel:

4. Az alsóborsodi egyházmegyei Lelkészegyesület rövid története.

Egyházmegyei közgyűlés szívesen fogadja az O. R. L. E. határozatából küldött tárgyalási tételket. Azokat a Lelkészegyesület elnökének átadja, hogy a megkeresés szerint „a kérdések előadására és kifejtésére a lelkészi testületből, mind-egyik kérdésre két-két előadót“ jelöljön ki. (V. P.)

21. A miskolci egyházközség presbitériuma, hét példányban beterjeszti a változott viszonyoknak megfelelőleg kiállított lelkipásztori állásairól szóló díjlevelet.

Egyházmegyei közgyűlésünk — Szalóczy Pál, Farkas István esperes, dr. Kovács Kálmán, dr. Enyedő Andor, Bodolay István, Román Ernő, Csorba György hozzászólása után — a beterjesztett díjlevelet, kivételesen — mert a miskolci egyházközség lelkipásztorválasztás előtt áll — megerősítési záradékkal úgy látja el, hogy a vonatkozó egyházközségi közgyűlési határozatot presbitérium, az esperesi hivatal útján a Főtiszteletű egyházkerületi közgyűlés elé terjessze fel, a díjlevelek végleges megerősítése végett.

Egyben a II. tc. 6. § d) pontja és a II. tc. 9. § 2-ik bekezdésének rendelkezése alapján, a lelkipásztorválasztási eljárás megkezdése felől úgy intézkedik, hogy az a díjlevélügynek teljes törvényes befejezése után vegye kezdetét, hogy az esetleges díjlevélharcoknak eleje vételessék. Az 1933. év április 24-ig tartó özvegyi kegyeleti idő alatt úgyis mód van a lelkipásztorválasztási eljárás lefolytatására. (V. P.)

22. Olvastuk a Főtiszteletű Egyházkerület 1931 őszi közgyűlése 130. sz. jegyzőkönyvének kivonatát a vásároknak hétköznapiakra való áttétele és a vasárnapok megünneplése ügyében.

Közgyűlésünk az egyházkerület vonatkozó határozatát az egyházmegyei közgyűlés jegyzőkönyvében közzéteszi és felhívja a lelkészeket, hogy annak végrehajtásáról gondoskodja-

nak s e tárgyban jelentésüket az esperesi hivatalhoz folyó évi *augusztus 20-ig* sürgetés várása nélkül terjesszék fel.

A vonatkozó határozat a következő:

„KIVONAT

a tiszáninnyi ref. egyházkerület 1931 november 11-iki közgyűlése jegyzőkönyvéből.

130. A tiszántúli ref. egyházkerület 1931 augusztus 28—29. napjain tartott közgyűlésében az egyetemes konvent 372—1931. sz. jkvi pontjával kapcsolatban határozatot hozott a vásárok hétköznapokra való áttétele tárgyában s határozatát hasonló intézkedések megtétele érdekében közli a testvér egyházkerületekkel. Ez a határozat a következő:

Olvastatik az Egyetemes Konvent 372—1931. sz. jkvi határozata, melyben a m. kir. kormánynak a vásároknak hétköznapokra való áttételének támogatását ígérő válasza foglaltatik.

Egyházkerületi közgyűlésünk minden egyházmegye figyelmét azzal hívja fel Egyetemes Konvent vonatkozó határozatára, jelentsék be, hogy területükön mely vásártartási joggal bíró községek tartják vasárnap vásárjaikat, az illetékes egyházközség presbitériuma tett-e már lépést a vásároknak hétköznapra való áttétele érdekében. Ha nem tett volna, felhívja közgyűlésünk az illető presbitériumot a mozgalom megindítására, vagy az esetleges akadályok bejelentésére. Az egyházmegyei belmissziói bizottságokat felhívja közgyűlésünk, hogy ezt a kérdést állandóan tartsák napirenden s minden egyházmegyei közgyűlésre jelentsék be, melyik vasárnapi vásár tételét át hétköznapra, vagy ha ez nem történt meg, mi annak az oka? Kik azok, akik ezt esetleg ellenzik és milyen indokolással? Egyházkerületi közgyűlésünk jövő évi közgyűlése elé várja e tekintetben az egyházmegyéék pontos jelentését. Egyúttal pedig egyházkerületünk minden egyes presbitériumát utasítja közgyűlésünk, hogy a vasárnap megünneplése tekintetében az E. T. I. t.-c. 14. §. 1. pontjában foglalt törvényszerű kötelességüket pontosan teljesítsék. Lelkészeink minden alkalmat ragadjanak meg arra, hogy a vasárnap megszentelésének kötelessége a közvéleménybe úgy átmenjen, hogy maguk az egyháztagek ítéljék el és kárhztassák mindazt, ami a vasárnap megszentelésével ellenkezik.

A Konvent szóbanforgó határozata, valamint ez a kerületi közgyűlési határozat, az esperesi körlevelekben teljes egészében leközlendő s a presbitériumokkal és lelkészekkel, belmissziói előadókkal és minden egyházi tisztviselőkkel a tudomásul vétel és a cél elérése érdekében szükséges közreműködésüknek biztosítása céljából közlendő. Hasonló intézkedések megtétele érdekében ezt a határozatot jegyzőkönyvi kiv. alakjában az egyházkerületek számára megküldi közgyűlésünk.

Egyházkerületi közgyűlésünk a tiszántúli egyházkerület fenti határozatát, mint olyat, mely alkalmas arra, hogy a vasárnapi vásártartások megszüntetésének fontos kérdését előbbrevigye s egyházkerületünk 1931. évi 36. sz. e tárgyban

hozott határozatát konkretizálja, elfogadja s az abban foglaltak végrehajtásáról egyházkerületünk jövő évi őszi közgyűlése elé egyházmegyénk jelentését elvárja. (T. K.)

K. m. f.

A kivonat hitelül:

Marton János.“

(T. K.)

23. A vattai egyházközség tagjai, 36 aláírással, kérik a haláleset folytán megüresedett lelkészi állásuk betöltésének időpontját az 1932. év végére, vagy az 1933. év elejére elhalasztani, azzal az indokolással, hogy most még nincs egységes vélemény, míg ha „a lelkészválasztás elhalasztódna, esetleg egy egységes jelöltje is lehetne az egyházközségnek“. Az egyházközség jogosult választóinak abszolút többsége pedig, 40 aláírással, Falueskay Benjámint s. lelkészt óhajtja lelkészül meghívni.

Egyházmegyei közgyűlés, a vattai egyháznak, a lelkészi állás betöltésének elhalasztására vonatkozó kérését elutasítja, mert indokolásának is ellene mond az a tény, hogy meghívás már is valószínű. Az iratokat esperes úrnak adja ki. (V. P.)

24. A vattai egyház presbitériuma azzal a kéressel fordul az egyházmegyei közgyűléshez, hogy a lelkészi és kántortanítói díjlevelét változtassa meg úgy, hogy fogadja el és erősítse meg díjlevelnek azt az egyezséget, mit nőhai Gere Lajos lelképásztor és a kántortanító az egyházzal kötöttek, amely szerint lelkésznek fizettek, földjárandóságon kívül, 30 m/m rozsot és 12 méter fát, a kántortanítónak pedig 20 m/m rozsot és 6 méter fát.

Egyházmegyei közgyűlés a vattai ref. presbitériumnak a lelkészi és tanítói díjlevelek megváltoztatására vonatkozó kérését — mivel az díjlevelesonkítást foglal magában — elutasítja. Annyival inkább, mert az egyház és lelképásztor és a kántortanító között létrejött, írásba sem foglalt, magánjellegű egyezés s ilyen módon sem esonkítható a díjlevel. Lelkészi és tanítói díjlevelnek az 1908. évi november hó 29-én megállapított díjleveleket fogadja el illetve erősíti meg, a koronákat aranypengőben számítván. E határozat a Főt. egyházkerületi közgyűlés elé terjesztendő. (V. P.)

25. Az országos református jóléti és gazdasági társulat megkeresést intézett egyházmegyénk espereséhez, amelyben megrázóan eseteli a jelenlegi súlyos gazdasági helyzetet, mely úgy hveinket, mint egyházunkat egyaránt súlyosan érinti és rámutat arra, hogy az őrtállóknak elsőrendű kötelességük a megsegítésről való gondoskodás.

Ezt tette a múlt év nyarán tartott Orle és a többi hivatalos egyházi szervezeteink gyűlése, amikor is hveink szociális és gazdasági helyzetével való komoly foglalkozást tette mindnyájunk kötelességévé.

Sok ezerre megy azoknak a református hittestvéreinknek száma, akik munka és alkalmazás nélkül, a legnagyobb nyomorral küzdenek, keresik a munkaalkalmakat és munkalehetőségeket, de nem találnak rá és az szines, aki keresésükben segítségükre legyen. Pedig szorgalmas utánjárás és megsegítési készséggel úgy híveink körében, mint a közelet terén még mindig található alkalmazási, kenyérkereseti lehetőségek. A munkanélküliség és a nyomor rossz tanácsadók és megkönnyítik a nyáj körül ólálkodó ordasok munkáját.

Embertársainkon való segítettést az inségben levőknek segítség nyújtását, a hitük vesztetteknek remény és bizalom nyújtását és a leskelődő veszedelmeknek elhárítását célozza az a mozgalom, amelyet a megkereső Orsz. Ref. Jóléti és Gazdasági Társulat megindított és amelyhez az esperes úron keresztül egyházmegyénk egyházi és világi vezetőinek segítségét kéri.

Egyházmegyénk közgyűlése teljes tudatában van azoknak a végtelenül nehéz, rendkívüli és történelmi nagyságukban megmérhetetlen időknak, amelyeket ma átélünk, mélyen átérzi azoknak a megpróbáltatásoknak súlyát, amelyek napról napra mind jobban és jobban egyházunkra, híveinkre és az egész nemzetre ránehezednek.

Egyházmegyénk közgyűlése ezért kész örömmel teszi magáévá a megkeresésben foglaltakat és örömmel siet annak az igazi krisztusi eszményt szolgáló, híveink szociális és gazdasági bajaival foglalkozó segítségét, bizodalmat nyújtó, reményt keltő egyházunkat erősítő és ezáltal az Isten országát építő mozgalomnak segítségére.

Ezen elhatározásához képest egyházmegyénk közgyűlése elrendeli, hogy egyházmegyénk espereséhez küldött megkeresés a gyülekezetek részére másolatban kiadassék.

Egyben egyházmegyénk közgyűlése külön is felhívja a gyülekezetek egyházi és világi vezetőinek figyelmét ezen nemes és emelkedett törekvések kitűzését és megvalósítását öhajtó mozgalomra, felkéri őket a mozgalomba való minél erőteljesebb bekapcsolódásra azzal a szent hittel és meggyőződéssel, hogy a mozgalmon keresztül Jézus kopogtat a szívek ajtaján és hogy minden nemes törekvés, amely arra irányul, hogy az igaz munkával, annak igaz verejtékével megszerzett kenyérhez juttassuk, a mai válságos, nehéz időknél, az önhibájukon kívül, a bibliai Lázárok sorsára jutott embertársainkat: egy-egy jó földbe hullott magja, egy-egy magasba szökkenő búzakalásza az áhitat szárnyán az egék felé törő himnusz lesz az örökkévaló Isten dicsőségének.

(dr. gr. H. I.)

26. A tiszáninneri ref. egyházkerület 1931. évi november hó 11-én tartott közgyűléséből 201/kgy. 1931. szám alatt közli, hogy az Országos Ref. Teológus Szövetség 1931. évi június hó 28-án tartott közgyűléséből azzal a

kérelemmel járult a tiszáninneri egyház kerületéhez is, hogy miután kimutatásából vett megállapítások szerint több olyan, ezer lélekszámnál nagyobb gyülekezet van, amely a múltban ünnepi követet nem fogadott, hasson oda, hogy a jövőben ezek is fogadjanak legátust, segítvén ezáltal az úgysis nehéz gondokkal küzdő teológusok súlyos anyagi helyzetén.

Bár az egyházkerület meg van győződve arról, hogy a gyülekezetek áldoztak a múltban és áldoznak a jelenben is ezen a téren, mindazonáltal jelentést kér.

Egyházmegyénk közgyűlése jóleső érzéssel állapítja meg, hogy az egyházmegye területén, a miskolci gyülekezetet kivéve, minden kötelezhető gyülekezet fogad legátust, a miskolci gyülekezet pedig bizonyára közelesen így is meghozza áldozatát. (dr. gr. H. I.)

27. Az igrici ref. egyház 1930-ban az egyházi földek közé beékelt egyrészt Csizsár Sámuelné, szül. Antalfi Erzsébet és társai igrici lakosok, másrészt Berecz Jánosné, szül. Nagy Magdolna mezőesáti lakos tulajdonát képező földingatlanokat megvásárolta.

A vonatkozó adásvételi szerződéseket az igrici egyház elbírálás és jóváhagyás céljából beterjeszti.

Egyházmegyénk közgyűlése elbírálván az igrici község 464. számú telekkönyvi betétben A + 14. sorszám 3617. hrsz. alatt foglalt 38 négyszögöl területű ingatlanra 10 pengő vételár mellett Igriceiben 1932. évi március hó 10-én létrejött adásvételi szerződést, valamint az igrici 624. számú telekkönyvi betétben A + 6. sorszám 3616. hrsz. alatt elfekvő 27 négyszögöl kiterjedésű ingatlanra nézve 257 P 07 fillér vételár mellett Igriceiben 1932. évi március hó 10-én kötött adásvételi szerződést, minthogy a vételt előnyösnek látjuk s az E. T. kívánta mód betartatott s miután a vételár is már kifizetett, jóváhagyja és a főtiszteletű egyházkerület közgyűléshez felterjeszti.

A beterjesztett szerződések szabályszerűen felszerelve nem voltak és ezért felhívja az igrici református egyházat, hogy a főtiszteletű egyházkerületi közgyűléshez felterjesztendő szerződésekhez esatolja a megosztást feltüntető vázrajzot, az ingatlanok mindhárom lapra kiterjedő telekkönyvi szemléjét és végül a forgalmi értéket feltüntető községi becs- és érték-bizonylatot. (dr. gr. H. I.)

28. Tárgyaltuk a kisgyőri egyházközség iskolai segély ügyét.

Közgyűlésünk szomorúan állapítja meg, hogy Kisgyőr község évi 400 P iskolai segélyét a megyei számvevőség s a miniszterközi bizottság megvonta, jöllehet a ref. iskola min-

den felekezetű tankötelet befogad s más iskola nincs is. A kinestár 8034 kat. hold birtok után egy fillér iskolai terhet se visel s a hívek 2884 hold után hordozzák a teljes terhet 250—300% egyházi adóban. Szívesen közbejár az elnökség, ahol csak tud, de az egyházközség is jelentse ez állapotot az egyetemes Konvent elé. (K. A.)

29. A ládházi egyház 1932 március 6-án tartott közgyűlésének jegyzőkönyvét beterjeszti s az abban foglaltak alapján arra kér döntést egyházmegyei közgyűléstől, hogy Kiss András ládházai egyházgondnok és az akkori presbitérium ellen kimondható-e az anyagi felelősség azért, mert Kiss András gondnok a még 1926. évben Kiss Gyula ládházi lakosnak kiadott egyházi földbérletét nem hajtotta be, annak be nem fizetésére halasztást adott önhatalmúlag, amely bérleti összeg a kamatokkal együtt 570 pengő 88 fillérre növekedett, az összeg megfizetésére kötelezhető Kiss Gyula bérlő időközben Kanadába költözött s az egyháznak járó 570 P 88 fillérre nincs fedezet.

Egyházmegyei közgyűlés az egyházmegyei ügyészhez küldi az ügyet véleményadás végett. (T. S.)

30. A mezőnyéki társegyház az 1932 február 25-én tartott presbitéri gyűlés jegyzőkönyve alapján jelenti, hogy Egry Zoltán, h. főgondnok az u. n. templomalapot képező 1779 pengő 94 fillér összeget jobb kamatoztatás végett a mezőnyéki O. K. H. fióknál helyezte el. A presbitérium a főgondnoknak az egyház vagyoni gyarapodását, elősegítő eljárását helybenhagyta.

Közgyűlésünk a mezőnyéki templomalapnak ily módon való gyümölesöztetését tudomásul veszi. (T. S.)

31. A mezőnyéki társegyház az 1932 jan. 18-án tartott presbitéri gyűlés határozata alapján jelenti, hogy az ezidőszert bankban gyümölesöztetett u. n. „Templomalapot“ ingatlanba óhajtja fektetni, ha erre a célra alkalmas terület mutatkozik.

Egyházmegyei közgyűlés a mezőnyéki társegyház jószándékát tudomásul veszi s utasítja prebitériumot, hogy annak idején a kellően felszerelt szerződést egyházmegyei jóváhagyás végett mutassa be. (T. S.)

32. A mezőnyéki társegyház az 1931. évi június hó 31-én tartott presbitéri gyűlés jegyzőkönyve alapján előterjeszti, hogy az egyház tulajdonát képező u. n. „Farkasszorító“ egyházi földet áruba bocsátotta négyszögölenként 80 filléres áron s megbízta gondnokot, hogy az adás-vételi szerződést a vevőkkel kösse meg.

Közgyűlésünk pótlólag beterjesztendő egyházközségi közgyűlési határozathozatalra utasítja az egyházat s egyben

felhívja a presbitériumot, hogy a föld eladását kellően indokolja meg. (T. S.)

33. Az egerlövői egyház közgyűlésünk elé terjeszti — 4 példányban — a mai viszonyoknak megfelelően módosított és átértékelt lelkészi díjlevelet. A módosítás, illetve átértékelés abban áll, hogy a régi díjlevél szerint fizetett párbér helyett ezután az egyház fizet a lelkésznek évi 345 pengő 38 fillért és 86 $\frac{m}{m}$ tiszta búzát. Azzal a feltétellel, hogy a 86 $\frac{m}{m}$ tiszta búzát az egyház csak akkor fizeti, ha az adócsökkentési segílyt teljes egészében megkapja, addig pedig csak 75 $\frac{m}{m}$ búzát fizet lelkészének.

Egyházmegyei közgyűlés a törvényesen letárgyalt, módosított és átértékelt díjlevelet megerősíti és a főtiszteletű Egyházkerületi Közgyűlés elé felterjeszti azzal a pótlással, hogy a pénzfizetés aranypengőben számítandó. (V. P.)

34. Olvastatott a tiszakeszi-i ref. egyház felterjesztése, mely szerint iskolája túlszűfolttságának megszüntetésére a jelen körülmények között nem képes.

Közgyűlésünk felhívja a tiszakeszi-i presbitériumot, hogy a polgári község által megszavazott 1000 pengő iskola-fenntartási segély megszavazására vonatkozó határozat jóváhagyása iránt a vármegyei hatóságoknál járjon el.

Tekintettel arra, hogy a tanítói állások szaporítása a jelenlegi súlyos gazdasági viszonyok között tényleg nem áll az egyházközségnek módjában, felhívja presbitériumot, hogy az iskolát a jelenlegi helyzetben is tartsa fenn és a tanítói állások szaporítása iránt az 1933. évi őszi közgyűlés elé javaslatot terjesszen fel. (T. K.)

35. Olvastuk a vall.- és közokt. miniszter 865—1—153—1931. sz. itt közölt leiratát:

Másolat.

M. kir. vallás- és közoktatásügyi Minisztertől.

865—1—153—1931. szám.

Nem áll. el. isk. tanítói és óvónői állások betöltése, stb.

Az államsegélyes nem állami iskolai tanítói és óvónői állások betöltése tárgyában 1929. évi 865—0—666. szám alatt kelt rendelet kiegészítésül és az 1930. évi 865—0—53. szám alatt kelt rendelet módosításául tudomás és fenntartókkal való közlés végett értesítem a kir. Tanfelügyelő Urat, hogy a szabályszerűen megszervezett és odig is fizetékieskiegészítő államsegélyben részesített állások engedélyem kikérése nélkül is a következő esetekben tölthetők be:

1. A belterületi iskoláknál.

a) olyan községekben, amelyekben csak 1 belterületi iskola van

az egytanítós iskolánál 30-on felüli,
 a két tanítós iskolánál 70-en felüli,
 a három tanítós iskolánál 140-en felüli,
 a négy tanítós iskolánál 210-en felüli

mindennapi iskolai tanulólétszám mellett. Nagyobb iskoláknál eggyel-eggyel több tanítói állás tölthető be engedély kérése nélkül annál, ahányszor 70 tanuló látogatja az iskolát.

b) Olyan községekben, amelyekben több belterületi iskola van, az iskolafenntartó a megüresedett tanítói állást az a) pontban megjelölt tanulólétszám mellett engedély kérése nélkül betöltheti, ha a község többi belterületi iskoláinak mindegyikébe (nem számítva a magánosok vagy a vállalatok által fenntartott iskolákat) tanítónként átlag legaklább 70 mindennapi iskolai tanuló jár.

2. A külterületi iskoláknál.

Egytanítós iskolánál 30-nál több, kéttanítósnál 70-nél több mindennapi iskolai tanuló mellett az I., illetőleg a II-ik tanítói állás engedély kérése nélkül betölthető, ha a belterületen nincs a külterületi iskolával azonos jellegű iskola, vagy ha a vele azonos jellegű belterületi iskola tanulólétszámából egy-egy tanítóra átlag 70-nél több tanuló esik

Az iskolafenntartó községek és egyházak, valamint az államkincstár terheinek lehető kímélése érdekében a fentiek szerint előzetes engedély nélkül betölthető állásokra tanítói választások csak február hó 1. előtt és augusztus hó 1. után lesznek államsegéllyel eszközölhetők, a tanév második felében tehát csakis helyettesítő tanítók alkalmazhatók és pedig csakis a szorgalmi idő hátralévő tartamára.

A tanítói állások betöltése ügyében felterjesztett kérvényekhez az illető községbeli valamennyi elemi iskola (a vállalati és magániskolák kivételével) tanulólétszámának osztályonkénti és a tanítók beosztását is feltüntető kimutatást mellékelni kell. Az egytanítós iskoláknál a tanulók névsorát, vallását, valamint a szülők lakóhelyét is feltüntető kimutatás is felterjesztendő, míg a nagyobb (többtanítós) iskoláknál ez mellőzhető. Ugyancsak mellőzendő belterületi iskolai állás betöltésénél a községbeli külterületi iskolák adatainak bejelentése is.

Előfordulhatnak esetek, mikor egyes megüresedett tanítói állások betöltése kisebb létszám mellett, vagy február 1. után is nagyon megokolt. Ilyen esetekben az iskolafenntartók a jelen rendeletben foglalt korlátozás alól különösen megokolt esetben, kellően részletezett s a kir. tanfelügyelő javaslatával ellátott felterjesztésben felmentést kérhetnek.

Budapest, 1931. évi november hó 20-án.

Kiadvány hitelül:

Horosy József s. k.
 miniszteri s. hív. irodatiszt.

Dr. Ernszt Sándor s. k.

Másolat hitelül:
Király Sándor
 tanf. ber. igazgató."

Közgyűlésünk a rendelet megtartására a kebelbeli presbitériumokat felhívja. (T. K.)

36. A Pataki Diákok Országos Szövetségének irata kapcsán

Közgyűlésünk felhívja az összes volt pataki diák lelkipásztorokat, hogy lépjenek be a Szövetségbe s támogassák a nehéz helyzetben lévő főiskoláit. A nem pataki diák vezető egyházi férfiak pedig mint pártoló tagok legyenek segítségül az alma maternek. (K. A.)

37. Tárgyaltuk a tiszzaoszlári lelkészárvák alapítványának 1931. évi számadását.

Egyházmegyénk közgyűlése a betérjesztett számadást, illetve jelentést jóváhagyólag tudomásul veszi és megállapítja, hogy a Kovács Tiszaoszlári lelkészárvák alapítványaként jelen gyűlésünk napjáig a kalvineumnál 4.900 P az egyházmegye által banki betét gyanánt 5.445 P 50 fillér, összesen tehát 10.345 P 50 fillér összeg kezeltetik.

Tudomásul veszi egyúttal egyházmegyénk közgyűlése azt is, hogy az alap ez évben a mult évihez képest nem szaporodott, egyrészt mivel a Kalvineumnál kezelt pénzösszeg kamatai az árvaok iskolai díjaira fordították, másrészt mert az egyházmegye által kezelt bankbetét összegéből máig Borsod-Gömör és Kishont közigazgatásilag egyelőre egyesített vármegyék árvaszékének 3.555 és 4974—1932 számú határozataiban foglalt megkeresés alapján kk. Kovács Gyula V. gimn. kalvineumi növendék eltartás, neveltetés s internátusi költségei fedezésére 1932. évi március hó 22-én 237 P 50 fillér összeg lett a hajduböszörményi ref. Boesikay gimnázium igazgatóságának kiutalva.

Egyházmegyénk közgyűlése ezen betérjesztett számadást, illetve bejelentést tudomásul veszi azzal, hogy Kun András egyházmegyei világi főjegyző 1931. évi 10 q búza értékeként 100 P-t befizetett. Ez a határozat kivonatban Borsod-Gömör és Kishont e. e. vármegyék és Debrecen szab. kir. város árvaszékével közlendő. (dr. gr. H. I.)

38. Tiszaoszlár betérjeszti az egyházfőknek közmunkával való megműveléséről szóló határozatait.

Közgyűlésünk a határozatokat megerősíti. (K. A.)

39. A felsőábrányi egyház betérjeszti az egyház presbitériuma által 1932. febr. 28-án letárgyalt s megerősített „A felsőábrányi református egyházi énekkar“-nak alapszabályát megerősítés végett.

Egyházmegyénk közgyűlése a felsőábrányi református egyházi énekkar alapszabályát, miután az célkitűzésében az

együvé tartozandóság érzését állapítja és erősíti és az összhangzatos éneklés által a gyülekezeti éneklés szebbé tételét s így a vallásos élet elmélyülését is szolgálja, jóváhagyja s megerősíti. (T. S.)

40. Svingor József 85 éves pátriarcha korban élő vadnai volt lelkipásztor levelet intézett egyházmegyénk espereséhez, amelyben kéri az „Aranyigazságok és jó tanácsok“ című nyomtatvány terjesztését, 100 példányonként 4 pengőért.

Közgyűlésünk örömmel tesz eleget a kérésnek és melegen a figyelmébe ajánlja a gyülekezetnek „Az aranyigazságok és jó tanácsok“ megvételét. (dr. gr. H. I.)

41. Kistokaj beterjeszti a lelkipásztor és tanítóval kötött haszorbérlési szerződését jóváhagyás végett.

Közgyűlésünk a jóváhagyást megadja. (N. B.)

42. Az átányi egyházközség presbitériuma egyházmegyei gyűlésünk elé terjeszti 4 példányban megerősítés végett a progresszív adózás révén módosított új lelkészi díjlevelét, a vonatkozó presbiteri és közgyűlési határozatokkal.

Egyházmegyei közgyűlés örömmel veszi tudomásul az átányi egyháznak a mai kor kívánalmainak megfelelő progresszív adózásra való áttérését s mivel az új díjlevél teljesen fedi a régi díjlevél párbérmennyiségét, jóváhagyva megerősíti s az E. T. értelmében a Főtiszteletű Egyházkerületi közgyűlés elé felterjeszti. (T. S.)

43. Olvastuk a noszvaji egyház felterjesztését, mely szerint az iskolája túlzósfoltságot a jelenlegi általános válságos gazdasági helyzet és a templom építéséből folyó nagy adósság terhei miatt jelenleg megszüntetni képtelen.

Közgyűlésünk a jelentést tudomásul veszi s a felhozott indokokra tekintettel a 12—1931. számú egyházmegyei határozat végrehajtásának határidejét 1933. évi szeptember 1-ig meghosszabbítja. (T. K.)

44. Közgyűlésünk az őszi közgyűlés helyétül

Miskolcot állapítja meg. (N. B.)

45. A tavaszi egyházkerületi közgyűlésre képviselőkül — az Elnökségen kívül — kiküldettek, mint rendes tagok: Román Ernő, dr. Enyedy Andor, Nádházy Bertalan, gr. Haller József, Bay Bertalan, Lukács Béla. Póttagokul: Gaál Ferenc, Takács Mihály, Kun András, Zsóry Lajos. (N. B.)

46. E jegyzőkönyv hitelesítésével a Miskolcon és környéken lakó hivatalosok bizatnak meg. (N. B.)

47. Közgyűlésünket — minden tárgyát letárgyalván — a főjegyző imája után,

esperesünk, 13 óra 30 percekor bezárta.

Ezt a jegyzőkönyvet hitelesítjük:

Miskolcon, 1932. évi május hó 27-én.

Nádházy Bertalan
főjegyző.

Farkas István
esperes.

Dr. gr. Haller József

Román Ernő

Dr. Enyedy Andor

JEGYZET. Hogy kik jegyezték az egyes számokat, minden pontnál nevük kezdetűje tünteti föl.

Betűrendes tárgymutató:

	Lapszám
Az Orjo irata	26—27
Átányi-ügyről jelentés	23
Átányi lelkészi díjlevél	33
Belmissziói Bizottság jegyzőkönyve	21
Esperesi jelentés	7—18
Felsőábrányi énekkar	32
Gondnok, püspök üdvözlése	4—6
Igrici adás-vétel	38
Jelenlévők	3
Jegyzőkönyv hitelesítés	34
Kálvin Szövetség jegyzőkönyve	22
Kegyeleti esztendők	21
Kerületi képviselők	33
Kisgyőr iskola ügye	28
Kistokaj haszonbérlete	33
Köszönő iratok	18
Közgyűlés bezárása	34
Lukács Béla eskütétele	7
Megnyitás	3
Mezőkeresztesi bérletügyek	23
Mezőnyéki vagyonkezelés	20
Miskolci díjlevél és lelkészválasztás	26
Noszvaj iskola ügye	33
Orle irata	23—24
Őszi közgyűlés helye	33
Perjéssy L. és Nagy E. beerősítése	18
Révész K. dr. emlékezete	4

Segédlelkészekről jelentés	19
Svingor József kérése	23
Számvevőszéki jelentés	19—20
Tanítók beerősítése	18
Theologus Szövetség legáció ügye	27—28
Vasárnapi vásárok	24—25
Vattai díjlevél és lelkészválasztás	26

AZ ALSÓBORSODI REFORMÁTUS EGYHÁZMEGYE 1932. ÉVI
MÁJUS HÓ 25-ÉN CSERÉPFALUN TARTOTT ESPERES-
BEIKTATÓ RENDKIVÜLI KÖZGYÜLÉSÉNEK

JEGYZÖKÖNYVE

Az eljövendő nemzedék kedvéért ez elé a jegyzőkönyv elé feljegyezzük, hogy Főtiszteltű és Méltóságos Farkas István püspök úr vezetése mellett, aki a Főtiszteletű asszonnyal vett részt az esperesi beiktatáson, gépkocsikkal és géptársaskocsikkal sokan indultak az ünnepségre Miskolcra és környékéről, lelkipásztorok feleségükkel és világiak. Mezőkövesd járási székhely Oserépfalu felé néző, árnyas, virágzó akácok kijárójánál elébb a járási főszolgabíró, azután a mezőkövesdi ref. segédlelkész üdvözölte püspök urunkat. Az üdvözlők társasága csatlakozott a püspök úr kíséretéhez. Menetünket Cserépfalu határánál a községi főjegyző, az előljáróság élén, megállította s üdvözlő szöveget intézett a püspök úrhoz. Színes ruhájú lovas leventecsapat vezette be a községbe a vonuló sort. Hófehér házak lakói rácsos kapuk előtt állva, szinte sorfalat képeztek a lelkipásztor lakásáig, melynek kapuja diadalkapuvá építettett zöld lombokkal és virágokkal. Itt üdvözölte presbitérium élén a beiktatandó esperes a Főtiszteletű urat, aki erre is, mint előbb, az előbbi tiszteletadásokra, színes, meleg, bensőséges szavakkal válaszolt.

A harangok ünnepélyesen megkondultak s a palástosok és világiak menete virágokkal behintett úton vonult be a teli templomba.

1. Zendült a 7-ik, 1-ső verse és a 63-ik dicséret. Majd Román Ernő a szöszékből bibliát olvasott és a következő imádságot mondotta:

Isten! Mindenható Isten! Mi könyörgést meghallgató édes Atyánk! Imádkozni óhajtsz néped hozzád, mert a megnyílt föld csodás szépségeinek, a duzzadó élet csodáinak láttára a mi szívünk is megnyílik s hálával és könyörgéssel áldozik tenéked. Mert a te segedelmed nélkül egy lépést sem tehetünk előre, egy hajszálat sem tehetünk fehérré vagy feketévé, egy rügyeskét vagy bimbót sem kinyílóvá.

Mi vetegedtünk, de te adsz reá napfényt és hammatot... mi hirdetjük igédet, de te készítesz neki a szívekben szállást, mi imádkozunk, de te adsz meghallgattatást. Óh mi Urunk Istenünk: hallgass meg hát minket! Óh

mi Urunk Istenünk: add ránk áldásodat, midőn most is a te nevedet hívjuk segítségül! Hiszen sohase tért még vissza tőled a mi igaz imádságunk meghallgatás nélkül, a mi forró sóhajlásunk vigasztalás nélkül.

Áldást harmatozzanak az egek és dicséretet mondjon tenéked a föld. Öltözzenek áldásba a kertek és mezők! Barázdáinkat hintsd meg kövérséggel, a halmokat, a völgyeket, a síkokať gazdagítsd meg aranykalászokkal! Amennyi csepp esik rájok: annyi áldás szálljon rájok! Még a pusztaságokat is vedd körül bőséggel s örömmel és sok megpróbáltatásokkal telt évünkre ezt a következőt, koronázd meg a te jóvóttoddal!

Am tenéked nemesak egy áldásod vagyok, édes Atyánk, azért add ránk áldásodat s gazdagítsd meg a lelkünk világát is! Ahová csak igédnek drága magvai hullanak zsendüljön ott új élet s majd annak idején gazdag gyümölcsözés. Hintsd mennyei harmatot a szomjazó szívekre s elégtsd meg a mennyei eledel után éhező lelkeket az életnek ama kenyérével!

Áldd meg a te véren megváltott anyaszentegyházadat, mely a te örökévaló igédet hirdeti és szolgálja, s adj neki messzefénylő világosságot! Mert, mintha borúsra hajlanék az idő felette is... Lelke esüggedt, hite fáradt, régi buzgótsága egyre gyengébben melegít, mint a bányadozó nap sugarár. Add vissza lángjának hajdani hatalmas ragyogását, hogy ragyogjon messze, mint hajdan, a nehéz napok idejém. Tedd megvívhatatlan erősséggé, tedd a népeknek boldog enyhelyévé, hogy templomaiban élő vizeknek forrása fakadjon, homlokán a te pecsédet dicsősége tündökljön mindörökké!

Szerető mennyei Anyánk a Jézus Krisztushan! Áldunk és dicsőítünk téged e napon azért is, hogy sohasem hagyod árván, mint földi intézményt sem, ezt a te evangéliumi egyházadat, hanem akár a minden élők, akár másüvé elhivatás útján lelköltözött vezérek helyett új vezéreket, kormányzók helyett kormányzókat, erős oszlopok helyett erős oszlopokat adsz és rendelsz neki, kik mint elsők az egyenlők között, a te nevedben sáfárkodjanak és égessék el lelkök tömjénét a te oltárodon. Áldunk és dicsőítünk édes Atyánk, hogy midőn az egyházvidék lelki vezéréť szélesebb és jelentősebb frontra hívtad el fővezérül, im e büszke szomorúságunkat hálás örömmel változtattad. Ő elárvult vezéri székét az arra hivatottak egyakarató elválasztása által betöltötted és adtál nekünk erős támaszt, hadakozó, tanácsos és ékesen szóló férfit, ki legyen az egyház vidékén élő népednek lelki gondviselője, főpásztora, erős kezű vezére, a te szent neved dicsőségére és országodnak terjesztésére.

Vedd körül Uram áldásaid bőséggével ezt a te kiválasztott szolgádat, kit az egyházvidék evangéliumi híveinek első pásztorává méltóztatál s adj neki Atyánk évek sokasága mellett állandó és törhetetlen testi, lelki erőt, hogy legyen könnyű neki az ő terhe és gyönyörűséges az ő igája. Állj mellette mindig kegyelmeddel, hogy legyen ő a magasságos Isten feddhetetlen sáfára. Emlékezzél meg ő róla és dicsőítsd meg a te erődöt az ő erőtlenségében!

A mi Urunk Jézus Krisztusnak kegyelme nyugodjék meg rajta, hogy félje az Urat és szolgáljon neki tökéletességben és igazságban, hogy legyen neki értelmes szíve választást tenni a jó és gonosz között, hogy legyen mindig elegendő hite és lelki ereje, ha kell, a kereszt felvételére is, hogyha

szinte táborot járna is körülte a veszedelem, ne féljen az ő szíve és hogyha had támadna is ellene: mégis ő Benned bízzék! Adj Uram ő neki a lélekben szeretetet, a beszédben igazságot a cselekedetben tisztaságot, hogy lehessen példa a nép előtt és úgy vezérelhesse a te népedet, mint felékesített menyasszonyát az ő vőlegényének, a Jézus Krisztusnak!

De kérjük Atyánk a te ingyenvaló kegyelmedet nemcsak önösen a mi szűk körünkre, hanem minden felebarátunkra, e hegyen épült község minden közszőlő, távolról jövőt szívébe záró magyarjára, előljáróira és vezetetteikre, messze vidékünk otthonmaradottjaira, nemzetünkre és édes hazánkra, amelyért midőn zsoltáros szavakkal tesszük trónusodhoz szegény magyar szívünk áldozását, ugyanakkor sírva emlékezünk meg elvesztett Sionunkról: Nagymagyarországról s élő bánatfákként meghajlottan, letörötten kérjük: miért felejtkezted rólunk ennyire óh Uram s miért rejtéd el előlünk teljesen a te ország világosságát? Bűneinkért ostromozol minket? Hiszen minden nemzetnek van egy fővaló bűne?!... A miénk: a mi áldott magyarságunk. A csillagaink, mik messze ragyognak, az igaz jóságunk, miért megtipornak, az árvaságunk, melyről mit sem tudnak, a sóhajtságunk, melyért megcsúfolnak. A gyenge violánk, melynek letörött az ága, a bánatunk, melynek nincs vigasztalása. Ezen bűneinkért ültek mifeléttünk törvényt igaztalan bírák s prédaleső szomszédok, fej- és jószágvesztést kiáltva mireánk s mi sírva állunk kicsinyded országunk szélén, kit szétmaraan-goltak. De mindegy! Csak állunk, csak várunk! S kérünk: védj meg a mi áldott magyarságunk! Veszendő ügyünket tartsd erős kezvedben és mint igaz bírót, ülj törvényt egy elvakult világgal való nagy perünkben! Zsoltáros szavakkal köszönjük meg Uram azt is, hogy minket ilyen megalázott, megtépett és pusztuló fajnak teremtettél. Megköszönjük neked a felettünk elvihartzott 1000 esztendő minden könnyét és bánatát, mert ezek tesszik termékennyé a sívó magyar rögöt. Megköszönjük a sorsunkat, mely mindennél mostohább s bánatunkat, mely mindennél igazabb! Köszönjük neked a könnyharmatos ugarat, mit búsan szántogatunk mi, szántóvetők s azt is, hogy a világ minden táján akad egy-egy fejfátlan temetőnk!

Ki bennünket vészben és viharban eddig oltalmaztál: jöjj el hozzánk szabadításoddal a jövőben is! Áldd meg e hazát, hogy ennek népe legyen növekedést erőben, hatalomban. Ékesítsd meg e hazát jóvoltoddal, hogy az ő ösvényei kövérséggel harmatozzanak, völgyei gabonával gazdaguljanak, hogy lakosai örvendezzenek és víg éneket mondjanak tenéked!

Áldd meg Istenünk a mi Mózesüket, nemzetünk nagy férfiát, a legelső magyar embert, aki által hatalmas dolgot cselekedtél! Hiszen ő élete tömjénének javát úgyis a honszeretet tüzeinek oltárán égeti el. Óh hadd lássa még egyszer nagynak és boldognak a magyart s hadd mondhassa el majd napjai alkonyán: Uram! Köszönöm, hogy láthatták az én szemeim a te idvezítésed örömét!

Áldd meg Uram Isten a te népedet! A mi országunkat s a te országodat, az anyaszentegyházat, e két édes testvért, akik már annyi könnyet és vért hullatának — a te nevedért, a te épedért s a mi lelkünk nyugodal-máért és boldogulásáért az Ur Jézus dicsőségre! Amen.*)

*) Kézirat gyanánt. Czinke I. imáiból való reminiscenciákkal.

2. A helybeli református énekkar az „Áldások Istene“ e. kórust énekelte.

3. Báró Bottlik István egyházmegyei gondnokunk megnyitotta az egyházmegye rendkívüli közgyűlését.

4. Tóth Sándor. e. m. jegyző a jelenlévő hivatalosokat így szedte számba:

Farkas István püspök, Pósa Péter esperes, Báró Bottlik István gondnok, Gaál Ferenc, Román Ernő, dr. Enyedy Andor, Takács Mihály tanácsbírák; Nádházy Bertalan fől., Várady Pál, Tóth Sándor aljegyzők; dr. gróf Haller József, Zsóry Lajos, Lipescy Péter v. tanácsbírák; Kun András fő-, Tóth Kálmán, dr. gr. Haller István v. aljegyzők; Mészáros Lajos. dr. H. Kiss Géza, Molnár Gyula, Paulik Béla h., dr. Filep Gusztáv, Kocsis Jenő, Nagy Elek, Mikola István h., dr. Gecse Albert, Kiss Elek, Eötvös Ferenc, Plosvay Ferenc, Vajda Sándor, Szabó József, Perjéssy László, Bodnár Béla, Berecz József, Szakács Pál, Ferenczy Dániel, Molnár Béla lelképásztorok. Iskolaképviselők: Csorba György, Péter József, vitéz Litkey György, Nagy János. Az abauji egyházmegye képviselőjében: Cziáky Endre esperes, falkásfalvi Farkas Géza gondnok, Lengyel István tanácsbíró, Pásztor István. Felsőharsodi egyházmegye képviselője: Svingor Jenő tanácsbíró. A zempléni egyházmegye megbízásából: Batta János tanácsbíró. E hivatalosokon kívül igen nagy számmal érdeklődő és tisztességtető vendégek, úgy férfiak, mint nők. A járás nevében: Szent-Iványi Ferenc főszolgabíró, Hulbay Gyula tb. főszolgabíró; a járásbíróság részéről: Fazekas János bir. elnök. Drávay János r. kath. plébános. Czinyéry Barna és Demes Péter miskolci tanárok, stb.

A meg nem jelent hivatalos tagok mind igazoltan maradtak távol.

5. Kun András v. főjegyző felolvassa az esperesi tisztségre beadott szavazatok felbontásáról szóló 1932 április 29-én Mezőkövesden, Zsóry Lajos tanácsbíró házában és elnöklete alatt felvett jegyzőkönyvet, mely szerint a teljes számban beadott 61 törvényes szavazatból 60 szavazatot: Pósa Péter eszterépfalui lelkész kapott.

6. Egyházmegyei gondnokunk megkérdi az esperessé törvényesen megválasztott Pósa Pétert, hajlandó-e a választás eredményeként az E. T. szerinti esküt letenni, mire a megválasztott így felel: „A presbitériumok bizalmában Isten hívó szavát ismerve fel, a nekem előlegezett bizalmat hálás szívvel köszönve meg, kijelentem, hogy az esperesi tisztségre történt megválasztásomat elfogadom és az esküt letenni kész vagyok“.

7. Nádházy Bertalan lelkési főjegyző felolvassa az E. T.-ből az esperesi eskümintát. Megválasztott esperes az esküt leteszi.

8. Az Úrasztala előtt palástosan álló esperest, az Úrasztala mellől főgondnokunk a következő nagyon szép beszéddel üdvözli az egyházmegye nevében:

„Alig választ el bennünket néhány hét attól a nagyjelentőségű naptól, amelyen Isten akaratából az egyházkerület bizalma a mi szeretett esperesünket a püspöki méltóságra hívta el és ime ma ismét ünnepi érzések hatják át lelkünket és teljessé vált a mi örömünk, mert azt a nagyjelentőségű hivatást, melyet hosszú éveken át az esperesi székben szeretett püs-

pökünk töltött be, az egyházmegye egységes akarata oly férfiú kezébe tette le, aki méltó nemcsak a mi bizalmunkra és szeretetünkre, de méltó az írás ama parancsolatára is, amelyben mondva vagyon, hogy „Az egyházi szolgálak pedig kettős tisztségre méltóztassanak“. Méltó vagy szeretett esperesünk, mert a Te papi pályád Istenfélelem és hazaszeretet jegyében telt el és ha Te hálaadással és a teljesített kötelesség öntudatával tekintesz vissza erre a multra, mi pedig büzkeséggel tekintünk multadra és bizalommal jövőd elé.

Te méltó utódja vagy nagynevű elődödnök és méltó utóda azoknak a régi prédikátoroknak, akik hitükért élni és meghalni is tudtak, akik szembezállva veszéllyel és nélkülözéssel, minden gazdagságukat abban keresték, hogy szolgálai legyenek az urnak, hogy hirdessék a maga tisztaságában a Krisztus evangéliumát és saját példájukkal, saját életük tisztaságával a krisztusi szeretet jegyében eltöltött életükkel mutassák meg az utat, melyen Krisztus követőinek haladni kell.

Ez a szellem volt az erő, amely évszázadokon át a magyar kálvinizmusban élt, mely egyházunkat minden viharokon keresztül fenntartotta és virágzóvá tette. De ezek az erők elszórvá éltek a lelkekben, ezeket az erőket egyesíteni, ezeket az erőket koncentrálni kellett és erre az egyesítésre a mi egyházunk alkotmánya adta meg a lehetőséget. Az az alkotmány, amely nem biztosít kizárólagosságot az egyház kormányzásában a papságnak, hanem abban a világi elemnek is paritásos jogokat biztosított.

Ennek az egyházi alkotmánynak rendelkezései szerint jelentelek ki Téged, mélyen tisztelt Barátom, az alsóborsodi egyházmegye törvényesen megválasztott esperesévé és ezennel átnyujtom Neked a hatalomnak jelvényét: az egyházmegye pecsétjét és fohászokodom a Mindenhatóhoz, adjon a jövőben is lelki és testi erőt Neked, hogy bölcsességgel kormányozhadd egyházmegyénk erkölcsi és anyagi javait. Fohászokodom, hogy a mi egyházmegyénk őrizze meg azt az egységet, amelynek ez az esperesválasztás legméltóbban ad kifejezést, hogy Isten áldása és kegyelme legyen a mi gyülekezeteinken és tanásközösségeinken, hogy erősödjék meg a mi hitünk az egymás hitéből, a mi erők az egymás erejéből, a mi megértésünk az egymás megértéséből, hogy egyek legyünk a szeretetben, egyek legyünk a cselekvésben, mert testvérek vagyunk a hitben és magyarságunkban is, mert a magyar kálvinizmus gyökereivel az örökkévalóságba és a nemzeti élet talajába kapaszkodik.

A mi nemzetünk életére ma a balsors sötét felhője borít árnyékot. De a nemzetnek eme gyászos korszakában a világosságnak ama Világossága gyújt szövétneket, aki megmondotta, hogy „aki követ engem, nem jár sötétben, hanem életnek világossága léssen annak“. Nemzetek és egyesek sorsa porszem a mindenség egyetemében; a Krisztus parancsolatja pedig örökké élni fog és nem halhat meg egy nemzet, mely létét az evangélium sziklájára építi fel.

Vallás és politika. Sokan két külön világot látnak ezekben a fogalmakban. Tévednek; a Krisztus tanítása a szeretet, a gyenge védelme az erőssel szemben, a tiszta, erkölcs. Kérem, nem alapja-e ez az eljövendő Magyarországnak és nem elengedhetetlen feltétel-e nemzetünk fennma-

radásának? Ha Krisztust követjük, nemcsak a templomban, de az élet és a nemzeti élet templomába is, makunkkal kell vigyünk azokat az ajándékokat, amelyeket lelkünk különböző felekezetek templomaiban nyert, ha Krisztust követjük, úgy meg kell teremtenünk a keresztyén egységet, mert nincs katolikus valláserköles és nincs protestáns valláserköles, csak keresztyén valláserköles van. És én szent hittel hiszem, hogy Magyarországot a szerenésétlenségek útvesztőjéből csakis a keresztyén valláserköles, a keresztyén gondolat vezetheti ki, mely áldozatokat követel sokaktól, türelmet és alázatosságot mindenkitől, mely kiirtja a gazdasági liberalizmus túltengéseit és az aranyborjú imádatát, mely kiüngesztel és egyesíti mindazokat trianoni határokön innen és túl, kiket ezersztendő története fűz egymáshoz, kiknek lelkében Isten ajándékként él a magyar haza iránti szeretet.

Ennek a keresztyén gondolatnak, ennek a keresztyén valláserkölesnek fanatikusa, a Krisztusnak hűséges és áldozatos szolgája, vagy Te, szeretett esperesünk, kinek lelkét hittel és ihlettel ajándékozta meg az isteni kegyelem. Amidőn az egyházmegye nevében, mint annak gondnoka és az előnkésben szolgatársad, meleg szeretettel üdvözöllek, a Próféta szavaival szólok Hozzád: „Feltámad, mint a hajnal a Te világosságod és a Te ékességed mindjárt kivirágzik és a Te igazságod előtted megyen, az Ur dicsősége fedez bé Téged“. Amen.

Erra a megkapó s evangéliumból táplálkozó beszédre esperesünk nagy távlatú beszéddel felelt.

9. Püspök urunk üdvözölte aztán esperesünket:

„Nagytiszteletű Esperes Ur! Nagytiszteletű Egyházmegyei Közgyűlés!

Ünnepi órák jöttékor, szeretem megbeszélni az Istennél mondani-valóimat. Szívem, mint belső emberemben elhelyezett böleső, úgy várja örökös találkozóra az Istent, hogy állandó szállása nálam is valósággá legyen. Ha szólok, hát úgy érzem mindig, azt szólok, amit akarok s ez az akarat Istentől származik. Valóban, úgy kell élni, hogy mondanivalóinkra és eseményeinkre: Isten maga üsse rá jóváhagyó bélyegét!...

E mai boldog találkozáson, mennyi mondanivalója volna a szívemnek, hogy köszöntsem az örökömbé lépett vezért... S én, tekintettel az előrehaladott időre, nem mondhatok el ma mindent, amit akarok s rövidre szabva mondanivalóimat amit akartam azonfelül úgy érzem, egyebet és többet is kell ma mondanom.

Míg a mi lelkünk ez istenadta ünnepi óra temérdek áldásának, hatása alatt szinte ígézet alatt állóan boldog, mert igazán magyarok vagyunk, örömiünk még sem lehet most itt teljessé, mert lélekben éppen ebben az órában, ahhoz a gyászruhát öltött sereghez kell csatlakoznunk, akik az ország szívében éppen ebben az órában kísérik utolsó útjára a hősi halált halt két magyar testvért, akiknek tragikus halála megtettesítőjévé lett a magyar sorsnak. Budapest házai ormán fekete lobogókat lenget a szél s a kentek minden virágát letépve, arra a két hirtelenül elhunyt szívre szórják, igazán szerető magyar lelkek, akik bizakodó örömmel vezették a magyar igazságot hirdető Turul madarat országokon át s akik a célhoz érve, odatemetkeztek a Turul madár tört szárnyai alá. Nemzetünk igazának

két hősi halottja lépett újra az örökkévalóságba. Innen a Bükk tövéből szálljon a lelkünk kinyílt virágok illatárján át a gyászmenethez, s vigye imádságunk, sóhajtásainkat az örök Isten elé s amíg könnyeink is omolnak, a' boldog bizakodás diadamas reménységével emeljük fel a szívünket az égek felé; hallgasson el ajkunkon a panasz s kiáltásunk bele a nappal is sötét magyar éjszakába: magyarok! ne féljete! Amíg hőseket küld az Isten, akikre felfigyel az egész világ: ne féljete! Eszményeikkal szálltak ők annak idején csillagos ég felé is s most tört szárnyak alatt összeroncsolt testükkel is hirdetői amaz igazságnak, hogy egy nemzet igaz eszményei felett nincsen hatalma a halálnak! Turul, madár összeört szárnya újra megépül; új nekilendüléssel, erőktől duzzadva: újra fel fog repülni a csillagos égig! Míg magyarok élnek, akik magyar eszményeikért élni és halni tudnak, nem félek! Bizonytal hiszem, hogy időjére meg lesz a magyar feltámadás! Hűséggel szolgáltak e bátor katonák a magyar igazságért. Legyen hát álmuk csendes, áldott és őket megpihentető. Mi pedig felemelt fővel, könnyeinket letörölve, áldjuk az Istent a sok-sokezer magyar hős között éreztük is! (Endresz, Bittay.)

Kevés mondanivalóm van immár! Isten katonájának fegyvere is hűség, igazság, jóság és szeretet, mint e két hős katonalé volt. A kálvinista magyar papnak is ezek a fegyverei. Ezekkel győzték elődeink s ezekkel kell győznünk nekünk is. Eddigi életeddél: Testvér, hűség, igazság, jóság és szeretet cselekedeteivel harcoltál Isten igazsága mellett. Gyarló erőmmel én is azt a lobogót tartottam kezemben, amelyre ezek az eszmények voltak felírva. Én megőriztem közöttetek tisztán e lobogót s amikor neked örökség gyanánt átadom, imádkozom érte, hogy hordozzad azt dicsőséggel. Nem a magad uraságaért, de mindig az Isten dicsőségéért! Ezzel a zászlóval csak győzni lehet! Egyházkerületem bátor katonája, előre egészséggel a diadalomig! Áldjon meg az Isten mind a két kezével."

A lelkeket röpítő beszédre eszeveszünk ezt válaszolta:

„Főtiszteletű és Méltóságos Püspök Ur! Ennek a templomnak a küszöbét most másodízben lépi át egyházi Főpásztor: püspöknek a lába. Első ízben a templom felszentelése idején, ezelőtt 34 esztendővel történt, hogy a galambosz és galamszelidségű Főpásztor, b. e. Kun Bertalan püspök úr meglátogatta ezt a nagy építkezést végzett gyülekezetet, hogy részt vegyen ennek ünnepi örömeiben. Ennek a monumentális szép templomnak a kőfalai és boltívei között bizonyára ott gyűrűznek és hullámszanak azokról az ihletett ajkairól ég felé szállott buzó imádságnak egyre haladó, de soha el nem muló hangjai, melyek az akkor élt emberek szívét úgy megragadták, hogy azt a bizonyosságot tették: soha olyan szépen nem hallottak embert imádkozni, mint b. e. Kun Bertalan püspököt. Istennek legyen hála, még vannak ebben a gyülekezetben jó egynéhányan, akik e 34 év előtti történelmi eseményre vissza tudnak emlékezni s ezek a k. híveim megerősítik azt a bizonyosságtételt, amit rég temetőben porladó öreg atyámfiától hallottam.

Méltóságod a negyedik utóda a nagy aggastyán püspöknek s mindjárt püspöksége első idejében kegyes volt minket meglátogatni, ünnepi örömmünkben részt venni s közöttünk feledhetetlenül áldott, szent szolgálatot tel-

jesíteni. Bizonyosan tudom, hogy nemcsak az én meghatott lelkemben fog élni felemelő, szép beszédének drága emléke, hanem az itt jelenlévő kedves vendégeink és az egész gyülekezet minden tagja is életük végéig megőrzi annak építő hatását. Hozzánk úgy hangzott a Főtiszteletűséged szava, mint nem bizonytalan zengésű trombitaszó: szeretetre, hű munkára s kitartásra serkentő kedves beszéde az Ur üzenetét hozta a szívembe, amely mindhalálig híven őrzi a mai napnak szenttévaló, drága emlékeit.

Hálás szívvel köszönöm meg nagyértékű főpásztori szavait, amik bátorítólag és erősítőleg hatnak reám és egész gyülekezetemre, amely velem együtt megindult lélekkel érzi és tudja, hogy olyan terhek súlyosodnak gyöngge vállaimra, melyeket csak kedves gyülekezetem szeretetének a melegét érezve, Isten szent Lelkének erőtadó segédelmével leszek képes megroskadás nélkül elviselni.

Amikor ismételten hálás köszönetet mondok főpásztori szíves megjelenéséért, úgy a magam, mint egyházközségem nevében, püspöki minden munkájára, életére és kedves családjára Istenünk kegyelmének bőséges kiáradását kérjük.

Engem pedig tartson meg Főtiszteletűséged eddig tapasztalt jóindulatában és nagyra értékelt, nemes barátságában, magam részéről egész lélekkel ajánlom fel hűséges szolgálataimat.“

10. Egyházmegyei főjegyző a tisztviselők és lelkipásztorok nevében így szólt esperesünkhöz:

„Nagytiszteletű Egyházmegyei Közgyűlés!

Nagytiszteletű Esperes Ur!

Májusi lombok zsongása, örömmel megrakott szívű madarak éneklése öleli körül ezt a boltozatos templomot. Mintha Ezékiel látomása villanna meg előttem titokzatos, megrendítő nagyszerűségében...

Aki egyedül virraszt és örökkön örökké virraszt az ég lüktető csillagai fölött, éppenúgy, mint létünk nagy rejtelmői és esodái fölött: — a felséges Ur engedélyével — a Borsod-Gömör-Kishonti, majd 1799-től az alsóborsodi egyházmegye széniorai, esperesei megállanak ebben a templomban és mind a 45-en Nagytiszteletű Urra néznek: az utáruk következő 46-ikra. Hevessi Mihály vezetí az örökvilágosságba költözöttek sorából azokat, akik még a 121. ekklézsiási egyházmegyéet kormányozták, 27-en állanak komoly, alázatos és mennyei örömtől sugárzó tekintettel mögötte... Vécsey Zsigmond körül zárkózik 15 fehérruhába öltözött vén, akik a mai alsóborsodi traktus gondjait hordozták.

A 16-ik és 17-ik volt széniora egyházmegyénknek — hála az Atyának — még közöttünk jár. Az egyik az Ur dolgaiban forgolódik a mezőesáti szentegyházban s tisztes vénségében köszönti utódlját: Bodolay István... A másik csak most öntötte ki szíve tükrének hullámfodrait: akit örömünkre zászlóvává tett az Úr: Farkas István.

... És valaki csak kiválik a széniorok sorából; szétnéz az áhitattól sugárzó gyülekezeten. Megismeri a dédunokákban az ő híveinek déleg törzséből kisarjadzott termő sudár gallyakat és vesszőszálakat. Néma az ajka s mégis, mintha az atya gyermekéhez szóló, sötétben bátorító beszédét

hallanám, valami szépet mond lelkipásztor utódjának és esperes utódjának: Kérészy István, a 131 évvel ezelőtt beiktatott esztergomi lelkipásztor, a 2-ik alsóborsodi esperes.

Látom én még, Esperes Úr, a radmóti hajlékot is, melynek lakói a közsöntés fehér kendőit lobogtatják ide, őrtálló fái most errefelé hajladoznak. Hallom én az öreg, áldott pataki főiskola köveinek üdvözlő szavát is... És a berlini egyetemet ölelő platanok alatt, látom a magyar föld és magyar nép után sóvárgó diákokat, akinek lelkéből a dalok, mint a galambesapat szállanak a munkácsi vár felé, a Bodrog, a Rima, a Tisza tájaira.

...Látomásaim elé — ime — puha függönyt húz egy láthatatlan kéz s itt állunk esperes úr előtt az egyházmegye tiszttartói és lelkipásztora, presbitériumai, akik esperesünné válásztottuk a hit ama törvénye által, hogy a Krisztus teste vagyunk és tagjai rész szerint. Mi eszközök voltunk, mert a heidelbergi káté mondja: „Minden, nem történetesen, hanem az Ő atyai kezéből jő“ és hogy „minden teremtmény úgyannyira az Ő kezében van, hogy az Ő akarata nélkül semmit sem tehet, de még csak meg sem mozdulhat“.

A 2-ik helyét hitvallás szerint hatalmat és köteleességet nyert Esperes Úr ezzel a választással. Hatalma: szolgálat. „Egyházi hatalma olyan hivatali cselekmény, mellyel Isten egyházát kormányozza ugyan, de az egyházban mindent aszerint kell cselekednie, amint az Úr igéjében meghagyta“.

Kötelessége: „Hogy a tudatlanokat tanítsa, a késedelmeskedőket vagy aluszékonyakat az Úr utáiban való haladásra intse és szorgalmazza, a esüggőket vigasztalja, a farkasokat az Úr aklából elűzze, a viszálykodásokat megakadályozza, a szegények szükségleteit a gyülekezeteknek ajánlja; kötelessége és tiszte is továbbá a fegyelmet az idő, közjó és szükség kívánalmái szerint alkalmazni. A hibázókat — ha megjavíthatók — megdorgálni és a jó útra téríteni, vagy, hogy ha javíthatatlanok, mint a farkasokat az Úr nyájától elűzni. Ha névtanítók, teljességgel nem szabad őket megtéríteni“.

Nagytiszteletű Esperes Urunk! Hatalmának és kötelességének teljesítése közben a legnagyobbat: a szeretet fegyverét forgassa az Úr segítségével...

Mi pedig, az egyházmegye hivatalosai és tagjai, Krisztusunkon keresztül felajánljuk magunkat a szolgálat megkönnyítésére, helyesebben: megsokszorozására.

A szabadítás Istenéhez fogunk kiáltani éjjel és nappal, hogy vidámita meg az Ő szolgáinak lelkét és jöjjön el igazsággal s jogossággal, hogy ne nyomhasson végkép minket, magyarokat és reformátusokat se a gonosz ember, se a gonosz idők.

Esperes Urunk: májusi lombok zsongása, örömmel megrakott szívé mardarak énekétől körülölelt templomában a szívünk ime kitérult, abba befogadtuk és bezártuk. Elégítse meg az Úr bölcsességgel, erőnek lelkével és hosszú élettel...

A Felséges szárnyai alatt legyen oltalma. Házanópével együtt áldotta legyen az Úrnak, aki teremtette a mennyet és a földet!"

Erre az üdvözlésre esperesünk így válaszolt:

„Nagytiszteletű Főjegyző Ur!

Mindenek előtt hálás köszönetet mondok az alsóborsodi egyházmegyébe bekebelezett egyházközségek presbitériumainak, amelyeknek az Ur akaratát kifejező szavazatai szerény személyemet bizalmukkal kitüntetni s engemet az esperesi székbe elhívni kegyesek voltak.

Történeti visszaemlékezéseire én is visszapillantást vetek szeretett egyházmegyénk multjára. Ennek a eszerépfalui egyházközségnek egy ízben már volt esperes lelkésze. Amikor a hat vármegye területét érintő nagy Borsod-Gömör-Kishonti egyházmegyéből 1799-ben kiváltott és megalakult az alsóborsodi egyházmegye, ennek a traktusnak második esperese eszerépfalui lelkipásztor volt. Erre természetesen ma élő emberek már nem emlékezhetnek, hiszen azóta négy-öt nemzedék tért meg atyáihoz a temetőbe. Ennek az emlékéket a eszerépfalui egyháznak és az alsóborsodi egyházmegyének annalessei őrzik.

Tudom, hogy e mai nap is féltve őrzött, kedves emléke lesz ennek az egyházközségnek, amikor lelkipásztorát az esperesi székbe iktatta az egyházmegye közgyűlése. Ám ez mégis csak egy felemelő, ünnepi emlék marad, az ünnep lezajlása után jönnek a hétköznapiok fárasztó munkáikkal, amelyek ugyanam próbára teszik testi-lelki erőnket egyaránt.

Tisztában vagyok azzal, hogy az elképzelhető legnehezebb időben veszem át egyházmegyénk kormányzását, mert bár az alsóborsodi egyházmegye a multban példaképpen állott mások előtt az itt uralkodó szép rend, jó békesség, világiak lelkészek és tanítók egymás iránt való kölcsönös becsülése, barátsága, szeretetteljes együttműködése kintetében, de a még mindig mélyülő, nehéz gazdasági helyzet nyomot hagy a gyülekezetek képén és az egyes emberek lelkében is. Jövőben hát minden erőnkkel arra kell törekedni, hogy a Noé bárkáját egyházmegyénk hajóját el ne nyeljék az örvénylő habok, amíg az árvizek, a szegénység és nyomorúság árvizei az Ur szavára meg nem térnek. Bizonyos a reménységem, hogy ebből az özönvízből megtisztulva, magasabbra emelkedve, eszményekre törekedve fognak kikerülni az emberi lelkek, hiszen éppen ez a célja e mélyre vettetéssel az Örökkévaló Istennek!

A keménynek és nehéznek ígérkező munkát Istenben vetett szent bizalommal vállalom; meg fogja számomra könnyíteni a munka terhét ennek a traktusnak hivatása megasztán álló, mélyen tisztelt munkás tisztikara, akiknek szíves megjelenését hálaosan köszönöm s akiknek társaságában gyönyörűség lesz nekem a szolgálat terhe. Amilyen áldott és szép egyházmegyénknek 133 esztendő multja, tegye jelenét és jövőjét is éppen olyan széppé és áldottá a Mennyei Kegyelem!

Ha az emlékezés szárnyán átrepüli lelkem a legközelebbi multat, amire már én is vissza tudok emlékezni, elődeim sorában olyan neveket találok, mint b. e. Tóth Dániel, Nagy Ignác, dr. Tüdős István, a ma is életben és szolgálatban lévő Bodolay István mezőcsáti kedves lelkésztestvérünk, majd b. e. Tóth Béla és a püspöki székbe emeltetett közvetlen elődöm, Farkas István, akinek tisztelt neve, a Krisztus neve mellett, mint magas hóféhér zászló mellett, irányt jelez, utat mutat mindnyájunknak, de kiváltképpen

nekem. Mindeniktől tanultam valamit, nagy elődeim nyomdokait és példáit akarom követni, amihez Isten szent Lelkének segedelmét alázatos szívvel kérem. Ezzel pecsételtem el magamat arra a szolgálatra, amire elhívott az Ur jó tetszése, amibe most beiktatott egyházmegyénk gondnoka által jelen közgyűlésünk, amelynek a Főjegyző Ur által kifejezett üdvözlését hálás lélekkel köszönöm meg. Legyen az Ur áldása egyházmegyénken mind az időknek végéig.“

Ezután esperesünk az egyházmegye összes jelenlévő tisztviselőivel kezet fogott, szolgálatra való elkötelezettségének pecsété és záloga gyanánt.

11. Az énekkar „Miatyánk“ éneklése után esperesünk szószéki funkciója következett:

PRÉDIKÁCIÓ

A szolgálat isteni törvénye

Alapige: Máté, 20. rész, 25—28. vers.

KT! Amit Jézus földi életében mondott, nemcsak azoknak mondotta, akik éppen akkor hallották a hangja zendülését, hanem az Ő minden szava mindörökké szent és maradandó Ámen lévén, hangzik az Ige 19 évszázad óta folyvást, hangzik mihozzánk, mai tanítványainkhoz is és hangzani fog mind az időknek végéig. Az Isten egyszülött fia maga is ugyanaz ma, aki volt tegnap és aki létszen örökön örökké: az Ige is, amely ajkáról zendül s evangéliumból árad felénk, igaz, szent és Ámen volt tegnap, ma és az marad az ég és föld elmúlása után is.

Az a felséges törvény tehát, amely a felolvasott igékben szól hozzánk, örök, mert krisztusi: éppen ezért nekünk is szól, minket is kötelez a *szolgálat isteni törvénye*. Ezt az egyszerű, világos és mégis kevesek által követett törvényt kívánom felmutatni most, amikor ref. egyházunk szokása és rendtartása értelmében esperesi szószéki beszédet tartok. Mivel pedig a beszéd, ha mindjárt angyalok nyelvén és tökéletes szépségével hangzanék is, csak zengő ére és cimbalom, az annak fémjelzést adó és értéket biztosító életfolytatás nélkül, — azzal a szent elhatározással s fogadástétellel szölk elöttetek, hogy — Isten áldott lelkének segedelmével — életem és esperesi munkásságom a szolgálat örök törvényében kifejezett Isteni akaratnak kíván és fog engedelmeskedni.

Kérlek Uram! Megváltó Krisztusom! ki egyetlen forrása vagy minden kegynek, pecsételj meg erőtelen szavaimat drága véred szent igazságával, hogy hű tanubizonyosságot tehessek az irántad való hűségemről, hogy egész életem lehessen a szolgálatban való teljes elmerülés, ami a Bárány vérében való megmosattatás áldott eredménye.

I.

KT! Krisztus Urunk egész élete állandó szolgálat volt, amire a mennyei Atya akaratának való engedelmissége képesítette. Szolgált hűséges lélekkel már mint zsenge gyermek, amikor első jeruzsálemi útja alkalmával a mennyei Atya dolgaiban foglalkozkodott a templomban, a doktorok közt ülve, akik elálmélkodának az Ő értelmén és feletem. Szolgált gyermek- és ifjúkora tartózkodási helyén, Názáretben a földi szülőknek való engedelmes-

kedése által, ezért gyarapodott bőlesességben, Isten és emberek előtt való kedvességben. Szolgált egész lelki odaadással a gyermekeknek, akiket ölébe vett, megáldott, nekik ígérve a mennyeknek országát; az éhezőknek akiket mind lelki, mind testi eledellel megelégtített; a betegeknek, akiket szelíd szava, hatalmas keze meggyógyított; a vakoknak, siketeknek, csonka-bonkák-nak, akiket éppé tett; az élet kicsinyeinek, erővesztett hajótöröttjeinek, akik iránt szíve meleg szeretettel dobogott, a hűnösöknek, akiket a mélységből az isteni kegyelem magaslatára emelt, sőt a megholtaknak is szolgált, midőn új életre támasztotta és új élet folytatására képesítette őket. És szolgál mindörökké az egész hűnös világnak kimondhatatlanul és utóéletlenül drága szolgálattal: egyetlen tökéletes áldozatjával a golgotai keresztfára adván életét „váltságul sokakért“!

Egyetlen eledele a mennyei Atya akaratának eszelekvése: a szolgálat volt, ami annyira lelkében élt, hogy talán szavakba se foglalta volna ezt az önként értetődő törvényt, ha erre alkalmat nem szolgált az a külső körülmény, hogy két tanítványának anyjával Jeruzsálembé vezető útjában találkozik vala. A Zebedeus két fiának, Jakabnak és Jánosnak anyjáról: Salóméről van szó, aki — mivel előkelő családját sokra tartotta, hisz férje jómódú halászmester s így bizonyára tekintélyes polgár volt — azt akarta, hogy fiai se legyenek utolsók, sőt az elsők a tanítványok között. Ezért kéri, hogy az ő két fia üljön majd Jézus mellett, egyik a jobb, másik a bal keze felől, a megalapítandó országban. A vallásos lelkületű asszonynak tiszta látását meghomályosította az anyai elfogultság. Nem vehetjük rossz néven, hiszen melyik édesanya nem elfogult gyermekeivel szemben?! De ez a Jézushoz intézett mostani kérése egy kis bosszúságot vitt a két testvér iránt a többi tíz tanítvány szívébe.

A szíveket és veséket vizsgáló Mesternek szeméi nyomban észreveszik ezt a lelki vihart s mivel a perpatvart és civődást kerülni óhajtja tanítványai között, most már szavakba foglalja a mindig lelkében élő és működő nagy törvényt: „Tudjátok, hogy a pogányok fejedelmei uralkodnak azokon és a nagyok hatalmaskodnak rajtuk, de ne így legyen közöttetek, hanem aki közöttetek nagy akar lenni, legyen ti szolgátok és aki közöttetek első akar lenni, legyen ti szolgátok. Valamint az embernek Fia nem azért jött, hogy neki szolgáljanak, hanem hogy ő szolgáljon és adja az ő életét váltságul sokakért“.

Ilyen külső körülmények között öntötte szavakba s ekként örökítette meg érenél maradandóbban az Ur Jézus ezt a szolgálati törvényt, amit a keresztyénség pragmatika sanciójának is bátran nevezhetünk. Aki nemesak nevét viseli az Urnak, hanem a Krisztus hadseregének szolgálni kívánó, hűséges vitéze, annak el kell fogadnia és életében megvalósítania ezt a krisztusi szolgálati szabályzatot. A katonának is utolsó jottáig alkalmazkodnia kell az előírásokhoz és a szolgálati szabályzat utasításaihoz. Ebben a szent szolgálathoz égették el életüket az apostolok, köztük a legnagyobb: Pál, akinek az élete sem volt drága, csak hogy elvégezhesse a futást és a szolgálatot, amit a Ur Jézustól vett. (Ap. Csel. 20—24.)

Ennek a szolgálatnak mindig áldást hozó lelke munkálkodott az őskeresztyénekben, a vértanúkban, kikre nem volt méltó a világ, a reformátorokban, akik újra felgyújtották az evangéliumi hűség szent lángját és ma is

mindazokban, akik vezérségre való elhivatásukat a több és nagyobb szolgálat alkalmának tekintik s mint ilyet fogadják azt nagy hálaadással az Ur kezéből. Ezek közé szeretnék számítani én is!

II.

KT! Amikor alsóborsodi egyházmegyénk illetékes testületeinek bizalma 70 ezer magyar ref. testvérem lelki vezéréül elhivott, őszintén megvallom, az első időkhben szinte megremegett a szívem a felelősségnek attól a nehéz súlyától, amit ez a megbízatás jelent. Krisztusom példájára én is elvonultam a magányosság pusztájába, tanácskozáni előbb a testtel és vérrel, amely a visszavonulást javallta. Aztán társalogtam és tanácskoztam az én Urammal és sok buzgó imádság után hallottam az égi szózatot: ne félj, csak higgy, elég nekod az én kegyelmem, az én erőm erőtelenség által végeztetik el. Mindjobban tisztult lelkem látóhatára és a presbitériumok bizalmában Isten elhívását látva, meg ebben a most tárgyalt Krisztusi parancsban ismertem fel küldetésem igazi tartalmát: a szolgálat nagy kötelességét, amit az apostollal szólva, én is az Ur Jézustól vettem.

KT! Eddig is a szolgálat mezején jártam szántogatva, vetegetve, mint egy gyülekezetnek a lelkipásztora. Szívem szerint igyekeztem szolgálni itt két évtized — összesen — 27 esztendő óta nagynak és kicsinynek, gazdagnak és szegénynek, örvendezőnek és sírónak, erősnek és erőtelennek, de a szívem mindig inkább a kicsinyekhez, a szegényekhez, a sírókhoz, az erőtelenekhez húzott, mert áldott Mesterem áldott példaadása is ezt mutatja: Ő is lehajolt a porba a legkisebbekhez és sárból is felemelte az erejüktől megfosztott erőtlenekeket.

Most szélesebb munkamezőt mutatott és jelölt ki számomra az Urnak meghálálhatatlan kegyelme. Isten lelkéhez segedelemért fohászkodva, engedelmes szívvel ajánlom fel magamat ebben a tágasabb körben végzendő szolgálatra. Nagy terveket én nem szövögetek, sőt programot sem adok, hisz az Isten jóváhagyása után lehetnek valósággá a tervek, a megvalósítandó program pedig ott van az Isten kijelentésének könyvében: a Szentírásban; nekünk csak fel kell ismernünk az Istennek mindenmap hozzánk szóló üzenetét és a Krisztus által adott pragmatika szankeió szerint kell folytatnunk az Ő vezérlétére bízott, engedelmes és alázatos életünket.

Igéretet sem teszek azon az egyen kívül, hogy e krisztusi szolgálati szabályzat teljesítésére fogok törekedni lelkem minden erejével, akár az egyházközségek, akár szolgatársaim, akár tanítók és presbiter testvéreim vagy egyes egyháztagok dolgairól legyen is szó. Ha csak erre az egy ígéretemre ráüti a mennyei Kegyelem a tettéválás jóváhagyó pecsétjét: akkor áldott szolgálatot fogok végezni abban az esetben is, ha nem mindeneknek, sőt csak keveseknek nyerhetem el a tetszését! Megtanultam az Irásból: jaj nekünk, ha mindenek jót mondanak felőlünk és Péterrel én is vallom: „Istennek kell inkább engedni, hogynem az embereknek“. (Ap. eszl. V. 29.)

De hogy az Isten kegyelme véghezvihesse bennem és általam azt a szolgálatot, amire jó tetszése szerint elhívta erőtelen szolgálját, ahhoz emberi segítségre is szükség van, hiszen az Ur mindig emberek által végezteti el

a maga munkáját. Ezt a segítséget ne tagadjátok meg tőlem, KT! Mindnyájatok részéről! kérem a szíves támogatást!

Legelső sorban kérem szeretve tisztelt Főpásztoromtól, aki ebben a reám ruházott, nehéz tisztben kilenc esztendőn át sok áldott szolgálatot végzett elődöm volt s kinek püspöksége alatt könnyebb és gyönyörűsebb lesz rám nézve az esperesi szolgálat terhe. Meleg szívének irántam való jóhajlandóságát boldog ifjúságának ideje óta ismerem, Főpásztorunk köszönettel fogadott segítségében jó reménységgel bízom.

Az egyházmegye kormányzásában s az emberekkel való érintkezésben sok értékes tapasztalatra és gyakorlati bölcseségre szert tett buzgó Elnök-társam! Egyházmegyei gondnok és esperes krisztusi szép példaadása, szeretetteljes együttműködése elengedhetetlen kelléke annak, hogy az Ur előtt tett ígéretemet megtarthassam és hűséges szolgálatot végezhsek. Biztos vagyok ebben a jóakarató segítségben és szeretetteljes támogatásban.

Világi és egyházi Tanácsbíró Testvéreim! munkás, magalmas és gondos jegyzői kara egyházmegyénknek! a Ti értékes támogatástok nélkül nem lehetne sikere esperesi munkámnak, ha mindjárt a testemet tűzre adnám és mindenemet a szegények tápláltatására fordítanám is. Igaz szeretettel kérem és várom nagybecsű, segítő munkáitokat!

K. Szolgatársaim! Minden lelkész-testvérem kedves volt nekem eddig is, öreg és ifju, tapasztalt és kezdő felé atyafiúi szeretettel nyújtottam testvéri jobbot; most mint primus inter pares ajánlom segítő szeretetemet és szolgálatom mindnyájatok számára s kérem jóindulatú támogatástokat mindnyájatok részéről. Könnyítsétek meg munkámnak a terhét saját körötökben végzett hűséges munkával, a jó békesség keresésével és pontosságával, ami királyi erény.

Ugyanezt ajánlom fel testvéri lélekké! K. munkatársaimnak: 120 kebelbéli tanító testvéremnek s ugyanezt a jó indulatú támogatást kérem tőlük is. Kéz a kézben, szív a szív megértve, egymás hitét erősítve, közös erőfeszítéssel és hű szolgálattal tudjuk építeni Isten országát és tudunk használni a Krisztus ügyének, aminek diadalmaszkodnia kell. Összetett vállakkal, egymást megértő, pünkösdi egyakaratos lelkével építsük hát együtt Jeruzsálem kőfalait, ami egyúttal édes hazánk boldogulásának útját is jelenti.

K. Presbiter társaim! Vigyázókul állított minket a Szentlélek az ő nyájában, legeltessük ezt a nyáját igaz hűséggel, gondot viselvén arra, nem kényszerítésből, nem rút nyereszkeségből, hanem örömet és szív szerint való jó indulattal. Gondoljátok csak meg, hogy ebben a mi egyházmegyénkben is milyen nagy dolgokat lehetne véghezvinnünk a Krisztus földön maradt testének építésére, hazánk üdvére és Isten nevének dicsőségére, ha ennek a traktusnak 600 presbitere mind ismerné a hű vigyázás kötelezettségét és egyező akarattal, imádságos szívvel teljesítené a szolgálatot, amit az Ur bízott reánk.

KT! Jó lélekkel teszem azt a tanubizonyosságot, hogy nem kerestem az elsőséget, de ha az Ur kegyelme a hivatottak szívét felém irányította, kész lélekkel engedek az én Unam hívó szavának és a szolgálatban közöttetek első kívánok lenni az Isten segédelmével! „Szeretettel szolgáljatok egymásnak“ — így int bennünket Pál apostol — „mert ha egymást marjá-

tok és faljátok, vigyázzatok, hogy egymást fel ne emésszétek“. (Gal. V. 13—15.)

Szentül meg vagyok győződve, hogy ennek a mai világnak mélységes nyomorúsága, szívrendítő szegénysége, minden insége és szenvedése abból az egy forrásból fakad és táplálkozik, hogy elfeledte, mert nem szerette gyakorolni a szolgálat örök isteni törvényét, amit Krisztus Urunk éppen közös boldogulásunk áldott útja gyanánt jelölt meg előttünk. Ha nem az uralkodni és hatalmaskodni akarás pogány indulata, hanem a szolgálatkészség krisztusi törvénye hatná át a világot, akkor egy csapásra megszűnnék minden baj, szenvedés és nyomorúság, aminek az örvényeiben most fuldoklik nemcsak a mi maroknyi országunk, hanem az egész emberiség. Paradicsomi áldott békeség lehetne az emberek között, boldogság tanyája lehetne ez a föld, ha szegény nem irigyelné a gazdagot, a munkás a munkaadót, nem számítaná senki a más munkájának hasznát s nem igyekeznék leszakítani annak a gyümölcsét; világkonferenciák sem kellenének, ha Krisztus szavát megfogadná az emberiség. A különböző nyelveken szólók éppen úgy megértenék egymást, mint amaz első pünkösdben. Nem kell ehhez semmi más, csak annak a megtanulása és állandó gyakorlása: „aki első akar lenni közöttetek, legyen ti szolgátok“. Ez a krisztusi törvény az egyetlen megoldási kulcsa a világválságnak, amit emberek ugyan gazdasági okokra szeretnek visszavinni, pedig itt elsősorban lelki okokat kell keresnünk, mert a világot elnyelés örvényével fenyegető gazdasági válság már csak folyománya annak a lelki válságnak, hogy az ember elszakadt Istenétől és lelki göggjében nem akar hallgatni a Krisztus szavára. Amikor ezt az igazságot felismeri a világ, a válság is magától megszűnik, mert az uralkodni vágyás pogány indulatát kiszorítja az emberi szívből a szeretettel való szolgálat örök isteni törvénye.

Ez a törvény ember által meg nem változtatható és sérthetetlen; a világ éppen azért bűnhődik és szenved, mert az ember lábbal tiporja az isteni törvényt. Vannak emberek, itt közöttünk is lehetnek, akik ezeket a kelemen beszédeket mosolyogva hallgatják s azt gondolják magukban, hogy ez mind csak kegyes szólam, bibliai mázzal bevont, kegyeskedő pietizmus s ezért nem is tulajdonítanak annak megfelelő komolyságot. Én reális gondolkozású ember vagyok, aki az életet Isten legnagyobb áldásának tartom, de azt anyagi oldaláról is jól ismerem, mégis benső meggyőződésem szerint hiszem, vallom és hirdetem, hogy nem az ember esze, tudománya, pénze, háza, földje s más egyéb vagyona képezi az igaz valóságot, amint sokan hiszik. Az egyetlen, mindenek felett való igazság az, hogy csak egyetlen realitás van ezen a földön: az Isten, az Ő örökké rajtunk nyugvó kegyelme, az Ő örökké megmaradó beszéde! Az Ur Jézus mondja: „az ég és föld elmúlnak, de az én beszédeim semmiképpen el nem múlnak“. (Máté XXIV. 35.) Hát lehet-e realitás az, ami változásnak és mulandóságnak van alávetve?!

Ő be sokszor beszéltem már ezekről a kérdésekről előtted K. cserépfalui gyülekezetem! s hálával ismerem el az Ur színe előtt, hogy mindig figyelmes hallgató voltál. Hozzád ma csak rövid, de szívből jövő szavam van: én reád nézve ezután is ugyanaz leszek, aki eddig voltam: jóbarátod, lelki atyád, vigasztalód, örömeidnek, bánataidnak osztályostársa, Krisztus keresztjéhez hivatató kiáltó szó, lelki-testi jólétedre szorgosan ügyelő pásztorod, akihez éppen úgy hangzik a lélek szava, mint hozzád. Ő vajha megérte-

nénk és megtartanánk mindketten az Igét: „Légy hív mindhalálig és neked adom az életnek koronáját!“ (Jel. II. 10.) Ámen!“

Imádság.

„Dicséret, dicsőség, tisztesség és hálaadás“ térjen a Te háromszor szent nevedre Örökkévaló Isten, Kegyelmes Atyánk a Jézus Krisztusban! Te vagy az életnek Ura; Hozzád térünk tehát magasztalva jóvöltodat s nagy hálaadással köszönjük meg, hogy e mai napra békességben eljuttattál és ünnepre való kedvező idővel ajándékoztál meg bennünket. Köszönjük a májusi, életető verőfényt, amely cseményeinket napról-napra, lakóhelyed, a magas-séges ég felé emeli; köszönjük a tápláló, kővérítő harmatot és langyos esőt, amivel mint jóságod tanubizonyságaival — méltatlanságunk ellenére is — megajándékozod földünket.

Ó, ha elkezdenék számlálni Atyai jóságod kegyes adományait, bizony, nyal úgy talán mők, hogy számcsabbak azok a tenger fővényénél és a mező fűszálánál. A leghosszabb emberélet is csak rövid szempillantás volna azoknak az elsorolására. Csak legnagyobb és mindent magában foglaló jó adományodat köszönjük hát meg erőtelen szóval a Krisztus életet adó és tápláló, drága evangéliumában, amely eddig is alapja volt s ezután is nélkülözhetetlen fundamentuma lesz minden igazságnak, szépségnek, jóságnak és tökéletes eszménynek, ami emberi lélekben eddig élt, vagy ezután fog megszületni. Köszönjük, hogy ezt az evangéliumot elegyítetlen tisztaságában hirdetteted közöttünk és most is egy nagy örök törvényt állítottál elénk a Krisztus által gyakorolt szolgálat isteni törvényében.

Adj erőt és kegyelmet mindnyájunknak e törvény betöltésére, a kölcsönös testvéri, segítő szeretet szolgálatára, amivel legbiztosabban építjük földi hazánk és mennyei szent országod kőfalait. Áldd meg Uram! a tebenned bízó magyar népedet jókedvvel, bőséggel; áldd meg e hon legelső emberét: a szolgálat terhét erős vállakkal és erős lélekkel viselő Kormányzónkat, hogy lelki-testi erői meg ne lankadjanak a próbák súlya alatt, sőt benned vetett hite által időről-időre megújulhassanak. Cselekedjed, hogy ezután is a Te kijelentett Igéd legyen első törvénykönyve, mígnem felderül ránk a Te jókedvednek napja, melynek áldó sugárai beragyogják a négy folyó és hármass hegy sok vérről és könnyel felszentelt egész drága földjét. Hozd el reánk szabadításod várva-várt hajnalát!

Áldd meg Atyánk! anyaszentegyházad minden építő munkását, a tanácsosokat és a vezetetteket; készíts belőlünk igédre hallgató s jó cselekedetre igyekező népet. Állíts bennünket aratásod nagy munkájába, hol szíveink egy akaratban, testvéri szeretetben, buzgóságos szolgálatban dobanjanak össze.

Áldd meg az itt egybegyülekezet seregedet, hogy egyetlen vezérének, a Krisztusnak parancsszavára figyeljen és engedelmes készséggel adja át életét az Ő szent vezetése alá. Szállíts áldást e községnek minden lakójára, mind köz-, mind tanácsos rendjeire, hogy a sírók könnyeit a krisztusi könnyörület selyem kendőjével törölgetve a békesség és szeretet, a jóakarát és igazság lelkének hófehér galambjai ömlélgessék egymást miközöttünk. Áldd meg ezt a szent hajlékot, amely neved dicsőségére épült, legyen itt ünnepnapon, hétköznapon Igéd után szomjuhozó s könyörgészre mindig vágyó, buzgó lélek.

Végül áldj meg Uram engem is, a te erőteljes szolgálattal azzal az áldással, hogy Te minden szavadat kétszer hallja és visszahangozza az én Benned bízó lelkem. Krisztus Urunk szent nevében gyermeki bizalommal kérünk, ó hallgass meg Ő érette. Ámen.“

12. Mikor elszállottak az Isten sugallta imádság hangjai s ráhullott az átklás a gyülekezetre, Tóth Sándor földműves ifjú harmoniumkísérettel mellette szép énekléssel gyönyörködtette a hívek seregét.

13. Ezután megzúdultak a Himnusz akkordjai és egybefonták az Isten előtt találkozott szíveket.

14. Az üdvözlések további sorrendje szerint vitéz Litkey György, az egyházmegye tanítótanárságának elnöke így szólott:

„Nagytisztelendő Esperes Ur! Kedves Gömői Testvérem!

Az alsóborsodi ref. egyházmegye tanítóegyesülete és ref. magyar tanítósága nevében és képviselőjében jelentem ma itt meg egyházmegyénk rendkívüli közgyűlésen, e magas szombat-ünnepélyen, hogy Nagytisztelendőségemet esperesi hivatalába való beiktatása alkalmából szívem meleg szeretetével köszöntsem és üdvözlöljem. Üdvözlöljem azzal a szeretettel, azzal a ragaszkodással, azzal a bizalommal, amely szeretetet, bizalmat és ragaszkodást Nagytisztelendőségem negyedszázados lelkesítő működésével nemcsak az egyházmegye, de annak határára túl is a ref. magyar tanítóság lelkében ki és megérdemelt. Kettős örömmel teszem ezt, mert egyrészt Nagytisztelendőségemben, mint a tanítóság igaz, lelkes barátját, egyesületünknek tiszteletbeli tagját, másrészt pedig, mint ideszakadt gömői testvér, a ősi földért visszavágyó gömői testvért, az igaz magyar embert köszönhetem. Nagytisztelendő Esperes Ur! Az imént elhangzott esperesi székfoglaló beszédében a szolgálat lelkéről tanítva programul adta, hogy „Szolgáljunk egymásnak!“ Mi, alsóborsodi ref. tanítók, ismertük a múltban, ismerjük a jelen kötelességeink és hivatásunk magas szombat voltát, annak embert és lelket formáló hatalmas erejét. Éppen ezért Nagytisztelendőségem nagynevű elődei alatt is Istenünktől nyert talentumainkat mindenkor hívséggel és becsülettel igyekeztünk egyházunk és szeretett magyar hazánk javára s népünk boldogulására felhasználni. A mai súlyos és nehéz időkben pedig Nagytisztelendő Esperes Ur bölcs kormányzása alatt még fokozottabb készséggel és kitartással s a szolgálatnak teljes erejével óhajtuk súlyos, de gyönyörűségeinket hordozni s hivatásunkat betölteni. Ugyanakkor azonban arra kérjük Nagytisztelendőségemet, hogy e gonosz időkben, az anyagiasság elvadult, örületes harcában a tanítóság ügyét fokozottabb érdeklődéssel kísérje figyelemmel, fokozottabb segítséggel és támogatással karolja fel, mert ma a tanítóságnak, sok helyen, a létfeltételekhez szükséges legegyszerűbb eszközök sem állnak rendelkezésére. A magyar falu pedig ma két hatalmas malomközött őrlik, a kapitalizmus kinövéséi, melyet mi polgári bolsevizmusnak s ikertestvére a szociáldemokrácia között, melyet mi kommunizmusnak szoktunk nevezni. Lelkesítő és tanító munkája súlyos e téren, éppen ezért váll a váll mellett, kéz a kézben, egymást szolgálva, egymást segítve, támogatva fokozottabban fogjuk tudni a szép magyar életet e káros esiráktól, gombásodástól megtisztítani, az ősi földet visszaszerezni s a trianoni rongyhatárokat megsemmisíteni.

Mi, ref. tanítók, tisztán látjuk az istenhit magas szombat trónusához vezető

nyilegyenes utat, de a tömeg s az egyházfenntartó hívek sokasága előtt e nyilegyenes út látása a folyton újabb és újabb problémákat feszegető korban, a technikaihaladás eszközeivel s a materialista irányzat ködösségével meg van nehezítve, miért is fokozottabb együttműködésre és segítségre van szükségünk. E munkához kérjük mi Isten segedelmét úgy Nagytiszteletűséged, mint a magunk részére, hogy lelkész- és tanítói munka teljes, egymást kiegészítő harmóniában összeolvadva, az istenhit legmagasztosabb himnuszát zengje ne csak az alsóborsodi ref. magyar egyházközségek, hanem az egész magyar nemzet számára.

Gömöri testvéri szeretettel köszöntöm Nemes-Radnóth nemes fiát az alsóborsodi egyházmegye kormányzói székében, az Isten éltesse, az Isten szeresse, az Isten segítse minden nemes munkájában.“

Majd Derda Piroska VI. oszt. tanuló társai nevében virágcsokrot nyújtott át esperesünknek az alábbi szavak kíséretében:

Esperes Urunkhoz ma eljövénk,
A jó Istent is meghívtuk ma közénk.
Meggértük, hogy ide szálljon,
Hogy szívünk mélyébe lásson
És megáldja, akit mi úgy szeretünk,
Aki apánk, aki anyánk itt nekünk.
Nehéz útját hintse viráglevéllel,
A sok gondját megsegítse kegyével.
Dolgos kezét áldó keze
Szeretgesse, vezetgesse.
Mert ő egyházközségünknek mindene!
— Áldja meg a kérő szívek Istene!

Batta József igazgató-tanító a helybeli tantestület nevében a következő szavakat mondotta:

Nagytisztelendő Esperes Ur!

A helybeli tantestület nevében mély tisztelettel és szeretettel üdvözlöm a Nagyt. Esperes Urat beiktatási ünnepélyén és kérem a kegyelmes Istent, hogy eme valóban kitüntetető és szép tisztában Ő adjon Esperes Urnak erőt, egészséget és gazdag eredményeket! Nagy a mi örömünk, hogy az alsóborsodi egyházmegye egyhangulag Nagyt. Esperes Urat, a mi egyházközségünknek köztiszteltben és szeretetben álló lelkészét hívta el vezérévé.

Mindnyájan érezzük, hogy nehéz időben méltóztatik elfogadni ezt a szent hivatalt. Az egyháznak a veteményes kertjei, az iskolák is küzdenek ebben a válságos időben az anyagi szegénységgel. Az Isten azonban mindig akkor jön segítségünkre, amidőn arra a legnagyobb szükségünk van. Ime Nagyt. Esperes Urban is küldött egy olyan kiváló férfiut, akinek nagy érzéke és elhivatottsága van a magyar iskola és a magyar református tanítóság sorsa iránt. Jó reménységgel nézünk a jövő elé, mert jóakarátát, megértését már eddig is kimutatta sokszorosan a tanítósággal szemben. Meg vagyunk győződve arról, hogy ezen a szélesebb munkamezőn, meg fog tenni mindent Esperes Ur abban az irányban, hogy a bölcs vezetésére bízott egyházmegye tanítósága igazi hivatásának élhessen.

Még egyszer mély tisztelettel és igaz szeretettel köszöntjük Esperes Urat, amidőn egyházmegyénk élére áll s kérjük a jó Istent, hogy nemes

hivatásának betöltésére adjon erőt, egészséget, soha el ne fáradjon, soha ne esüggedjen, hanem munkálkodjon Istenben bízó lélekkel egyházmegyénk, iskoláink s hazánk javára, családjának örömeire és a nagy Isten dicsőségére!

Fény legyen nevén, áldás legyen életén!

Esperes Ur, az Isten sokáig éltesse!

Legvégül a cserépfaluai énekkar nevében Kósik István ajkáról hangzott el egy talpraesett egyszerű köszöntőszó.

Mindezekre a szívből csordult, örvendezést hordozó beszédekre együttesen válaszolt esperesünk.

A tanítók lelkéhez forrottak. Szereti őket. Ha sok-sok másnemű kapcsolata nem volna is, de a szívéhez legközelebb állók közül, hárman is vezetnek a tanítóság mezőin a virágokat rejtegető magvakat. Ez a munka igen értékes, mert a jövő nemzedék lelki életét alakítja. Isten képére formáló szent jog a tanítóké. Nagy felelősség a vállaikon. Nagy tisztesség jól végzett munkáik nyomán. Ő szerető és támogató készségét nyújtja magyar képzésükkel együtt.

Az iskolások küldöttével köszönti a szülőket és a többi iskolásokat, lelkipásztori szeretettel.

Az énekkarnak küldi Isten áldó kegyelmét.

15. A lelkeket emelő, szíveket könnyebbítő, gondolatokat nemesítő esperesi beiktató közgyűlés, Várady Pál e. m. jegyző javaslatára elhatározza, hogy az összes elhangzott beszédeket jegyzőkönyvében kinyomatja.

16. Ezután felhangzott a 39. dics. 7. verse, melynek befejeztével gondnokunk a közgyűlést bezárta.

Ezt a jegyzőkönyvet hitelesítjük:

Miskolcon, 1932. évi május hó 27-én.

Nádházy Bertalan
főjegyző.

Pósa Péter
esperes.

Dr. gr. Haller József

Román Ernő

Dr. Enyedy Andor

